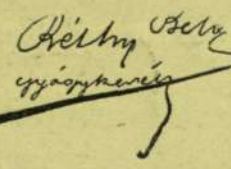

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen
legjobb hatású szer a
RÉTHY-féle pemetefü-czukorka,
mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerárban. Egy doboz ára 30 kr., 5 doboz 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld.

Réthy Béla

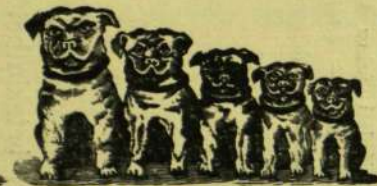
gyógyszerész Békés-Csabán.
Csak akkor valódi, ha minden doboz fenekén aláírásom látható.

Dohányzók!

Czigaretták papir nélkül!

MOPS

SUPERIORES

Tollszopóka szivarkák szabadalm. szűrővel.

BAYONETAS

Arjegyzéket díjtalanul küld 7349

EGGIMANN & HEDIGER
BIEL Schweiz.

SZABADALMAKAT (Patente). Kieszaközöl, védjegyeket és mintákat belajstromoltat, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek mellett, **RÉTHY JÁNOS**, nemzetközi szabadalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zielinski Szilárd, okl. mérnök.) 7015

Losonványodásra s egyidejűleg az egészség erősítésére 2 hónapig vendő a dr. Blyn s dr. Duchesne-Duparo klin. tanár, becsületrend lovagja — megfigyelése után Boisson gyógyszer. által készített **per-sa-pilula**, vesiculisovineval előállított növ. készítmény. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány kifizetésével bérmentve szállít egy palaezkkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.** Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerésznél, király-utca 12. szám. 7060

Chinai tea

Csak egy minőség — a legkínobb.

Budapestben házhoz szállítva, vidékre posta útján, bérmentve küldve.

1/4 kilo	2 frt 15	Önlevéllel bé-
1/2 " "	4 " "	lelt csinos car-
1 " "	7 " 80	ton dobozokban

Czím: 7347

„Arany Kereszt” gyógyszertár
Budapest, V., Nádor-utca 24/a.

Tessék kísérletet tenni
és meg fog győződni, hogy patkányok és pocogerek kiirtására minden körülmények közt legbiztosabb a **László József** gyógyszerész által feltalált

patkány pusztító-szer.
Bámulatos hatású és biztos sikerét ezermily ezer elismerő nyilatkozat bizonyítja.

Ara 1 dobozban 1 frt, 6 dobozban 5 frt használati utalással. — Kapható:

LÁSZLÓ JÓZSEF gyógyszerésznél
Maros-Ujvár (Erdély), 7301
Budapesti főraktár: **Egger-féle gyógyszertár** a Nádorhoz. 7308

Ujdonságok báliszövetekben
őgyint mindenféle minőségű fekete, fehér és színes selymekben, melyek gazi gyári áron a valódi- és tartósságért való jóállás mellett méterenként 35 krtól 12 frtig portó- és vámmentesen házhoz szállítanak. A legjobb, kivételesen megrendelési formát magánosan küldjük. Ezer meg ezer elismerő irat. Minták franco. Szépsége a levélporto kifizetésére.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selymekelme-gyárak szövetségé Zürich. 0950
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

A szépség. La beauté.

Minden létező szépségűszer között az **Original-Pasta POMPADOUR**

dr. Rix A. (Bécs) készítménye foglalja el mindenkoron az első helyet. Ez a világhírű, általános-ismert szer — jóállás és az ár kifizetésénél visszafizetés mellett — elűz 14 nap alatt: szeplőt, májfoltokat, pattanásokat, orrvörösséget, pusztnulákat, himlőgyert és általában minden, az arczot rontó tisztatlanságot. A bőr bárszopnyává válik, a ráncok meggyenesednek, míg végül az újmasz valódi, természetes szépség az úde rószapirt lehalli az arczra ez a csodaszer.

Prokesch-Osten grófnő (Gosmann-Friedrika), a legjobb magrendelő így ír: „Dr. Rix asszony! Különösen imádom — mint már évek óta — **Pasta-Pompadour** Gmundenben.”

A létező **Frank Kati** k. a. M. m. Frankfurtból már évek óta így rendel: „Sziveskedjék mint rendszeresen eszemre 5 **Pasta Pompadour** M. m. Frankfurtba küldeni. És így tovább vagy 10,000 nagyon régi vevő a világ magas és legmagasabb köréből. Mert a ki ezt a csoda-pasztát csak egyszer használja, az tovább ajánlja. 1 tégely **Original-Pasta Pompadour** használati utalással: 1 frt 50 kr, 1 üveg pompadour-ot, rizsop helyett használandó is 10 tapadó 1 frt 30 kr, 1 doboz **Pompadour-stappa** (3 db) darva, ropdazott kezek ellen 90 kr, **Marquise** szappan fűző használatra 50 kr **Rix dr. Marquise** de **Pompadour-Fett-Puder** — 1 tégely 1 frt 30 kr, 1 doboz **Pompadour** — 1 tégely 1 frt 30 kr, és rózsaszín szappant: nemcsak szépség és rózsaszín szappant: hanem meg is puhítja és ifjú úde szint kölcsönöz neki. Teljesen ártalmatlan melyet a legmagasabb arisztokrácia hölgyei és a művésztársulatok (előzetes) használnak, 1 doboz ára 1 frt 25 kr.

Gyógyszerészek, a kik még raktáron nem tartják, forduljanak a központhoz: Bécs, Praterstrasse 16. saját ház.

Wilhelmine Rix dr. özvegye és fia.
40 év óta egyedüli készítője a valódi **Original-Pasta Pompadour**nak.
Budapestben: **Török Józsefnél dr. Egger Leo és Egger J.-nél és Braun Mórinnal.** 7308

Hogyan lehet takarékoskodni?

A kérdés régi, a megoldás új! Nem szükséges hozzá egyéb, mint hogy követeljen mindenütt, a hol készpénzzel fizet, visszatérítési szelvényeket, melyeket a kereskedők készpénzengedmény (Cassa-Sconto) fejében ingyen adnak vevőiknek.

A visszatérítési szelvények készpénzértéke nálunk gyümölcsözőleg állampapírokban van elhelyezve. Legalább 50 korona összegű szelvény bemutatásánál a megfelelő készpénzértéket — csekély levonással — azonnal kifizetjük. A szelvények gyűjtése által kiadásai egy részét bárki visszakaphatja. Kívánatra készséggel küld prospectust és ad fölvilágosítást az

Általános Visszatérítési Pénztár Részvénytársaság
IV. kerület, Kossuth Lajos-utca 19.

az idegesség

Korunk főnyavalyája az idegesség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a **vasas elinabor**

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Sherryvel van készítve és minden hasznosított készítmények között a legjobb chininaját és vasat tartalmazza.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapestben: 7344
Török József gyógyszer. úrnál és minden magyarorsz. gyógyszerárban.

Minden nő, ki eleganciára és csínre valamit ad, ruha-aljának beszegésére kizárólag „Ideal” szabadalmazott bársony sujtást használ. Kapható a monarchia minden szabadkellék-üzletében. 7308

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?
vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetésére végett a világhírű **PEPSIN-BOR** használatára által, mely az ételt megemésztési segítő és a gyomrot rövid időn belül teljesen helyreállítja **Casara Sagrada-bor** kúrával enyhe hatású hashajtó és vértisztító szer. **Nem káros!** Minden típusú készítmény közt a legjobb. Az ezredéves országos kiállításokon jó hatásait kiütötte. 1 üveg ára 1 frt 20 kr, 5 üveget franco küldve 6 forint.

Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem
óriási körkép. Látható. reggel 9 órától est 8 óráig.
Az esti órákban villanyvilágításnál. Belépő díj 50 kr. Gyermekek 30 krajczár.

42. SZÁM. 1897. BUDAPEST, OKTÓBER 17. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 tétlérre ... 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt tétlérre ... 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 1 egész évre 5.— tétlérre ... 2.50 Kérlelődi előfizetésekre a postaiing megfizározott viteldij is csatolandó.

PALLAVICINI EDE ÖRGRÓF.

KIVÁLÓ FÉRFTÚRÉRT a királyi kegy, midőn közelebb ő felsége a magyar kormány előterjesztésére **Pallavicini Ede** örgrófnak a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta. Szaz örgróf ezt a megtiszteltetést ifjú kora óta folytatott közhatalmú munkásságának érdemeivel vívta ki magának. Mert **Pallavicini** Edének nem az előkelő származás és összeköttetések adnak szárnyat, hanem ő olyan férfú, a kit alapos szakképzettség, komoly és kitartó munka emel fokról-fokra olyan hatáskörbe, a hol sokak, ezerek és ezerek érdekeinek tehet nagy és messze kiható szolgálatokat.

Pallavicini Ede örgróf ez idő szerint a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója, tehát olyan fontos állást tölt be, a mely teljes avatottság mellett sok és fárasztó munkát kíván meg viselőjétől. A Magyar Általános Hitelbank már mint pusztá pénzintézet is a legelsők egyike hazánkban, mint évtizedek óta a legtöbb esetben a magyar állam bankárja pedig egyenesen kivételes bizalmi állást foglal el a magyar kormány irányában mindazon ügyekben, melyek az állami hitellel kapcsolatosak. Ez intézet fő képviselője, vagyis vezérigazgatója tehát csak olyan férfú lehet, a ki pénzügyi és közgazdasági tekintetben egyaránt teljesen illetékes. És **Pallavicini** örgróf immár tizenhét évre terjedő vezérigazgatói működésével mindenkit meggyőzött, hogy nagy fontosságú szerepének minden tekintetben rá termelt embere, a kiben a polgári munka által megkivánt szorgalommal, az üzleti érdekek által követelt számításossággal és államférfúti belátással igen szerencsésen párosul a származás előkelősége,

a tökéletes gentleman fölfogása és tapintata. De nem is valami esetlegesség, hanem már előbbi működésének elismert sikere szolgált neki léposóul mostani állásához. Régebben (1869-től 1880-ig) a pénzügyminiszterium tisztviselője volt, hol fokról-fokra osztálytanácsosság emelkedett a hitelügyi osztályban, s ezen minőségében éveken át igen gyakran képviselte a miniszteriumot nagy fontosságú pénzügyi és üzleti kérdések fölötti

alkudozásoknál, s a pénzügyminiszter megbízottjaként több ízben járt külföldön is nagy érdekű ügyek rendezése végett.

Pallavicini Ede örgróf örégi, olasz eredetű család sarja, melynek egyik tagja, Károly, Mária Terézia korában származott be hozzánk, a nagy királynő hadseregében tábornokságig emelkedett s magyar hőlgyet, **Zichy** Leopoldina grófnőt, vett feleségül, ki, miután férje a karánsebesi csatában (1789) elesett,

egyetlen kiskorú fiúknak Csongrádban nagy terjedelmű birtokokat szerzett. Ez a **Pallavicini** a 30-as években elhaltakor hat fiút hagyott maga után, kik mind a katonai pályán szerepeltek. Ezek egyike volt **Arthúr**, ki mint huszárnagy 1872-ben végezte életét Sopronban. **Arthúr** örgrófnak a fia **Pallavicini Ede** örgróf, ki 1845-ben született Paduában, hol akkor atyja mint huszárkapitány volt állomáson. Tanulmányait részint Sopronban, részint Pozsonyban végezte. A közpályára 1867-ben, tehát ezelőtt épen harmincz évvel lépett, mint Sopronmegye tiszteletbeli aljegyzője. Két évvel később a pénzügyminiszteriumban vállalt hivatal, honnan 1880-ban mint osztálytanácsos távozott, elfogadván mostani állását, melyre a bank közgyűlése egyhangúlag választotta meg.

Nagy képességeiről s töretlen munkaerejéről tanuskodik, hogy vezérigazgatói bokros teendői mellett egyéb közhatalmú tevékenységre is jut ideje és szorgalma. A főrendiház újjászervezése óta e háznak, melyben azelőtt születésénél fogva ült és sok évig egyik jegyzője volt, választott tagja s ugyanott a pénzügyi bizottságnak is munkás tagja; továbbá a Magyar Földhitelintézetnek választmányi tagja, s több más közhasznú intézet és iparvállalat igazgatója. Ennyi irányú tevékenységét s főleg a magyar

PALLAVICINI EDE ÖRGRÓF. Strouky fényképe után.

hitel emelése körül tett kiváló szolgálatait már eddig is több királyi kitüntetés jutalmazta. Így 1887-ben a vaskorona-rend II. osztályát kapta.

Családot 1873-ban alapított, nőül bevén néhai Mailáth György országbírónak jó szívéből és a szegények érdekében kifejtett fáradhatatlan munkásságáról igen tág körökben ismeretes leányát, Etelkát.

A TIZEK SZOBRA.

Parancsol Budavárban
Ferenc József király:
«Igaz magyar hűségben
Trónom szilárdan áll,
Most hát szívem szerelme
Buzdúl a nemzetért,
Vésésétek ércszoborba
Ez ősi szép erényt!

Ki szent ügyért oltáron
Áldozta fel magát,
Hadd zengje Gellért püspök
A vértanúk dalát.
Uj eszmék emberének
Hadd mondja a jeles:
Ki földön újat alkot,
Tekints rám és kövess!

Pázmány is ékes ajkkal
Hirdesse a hitet,
Mely védi mindörökké
A trónt és nemzetet.
A hű pap hont szeretni
Tanítsa hiveit
S magyar szó zengjen ajkain,
Ki népet oktat itt!

Hunyadi Mátyás apja,
A harcok bajnoka,
Ott álljon szírtetőre,
Hol Budavár foka.
Csillaga ott ragyogjon,
Hol az ezernyi nép
Az ősek templomába
Buzgón áldozni lép.

Mellette Zrínyi álljon,
A harcok vezér,
Ki megmutatta híven,
Mint folyt a hősi vér,
S elfolyva a honé volt
Utolsó cseppje is,
Magyar, ha ellen tör rád,
Így védj a hont te is!

Zászlók a messze téren
Magasra lengjenek,
Booskai, Bethlen Gábor,
Ott megjelenjenek,
És a szabadság lelke
Rivaljon fel velük,
Ifjú nemes szíveknek
Legyen ez szent jelük!

Hirdesse Pálffy kardja
Őrök tanú gyanánt,
Hogy a magyar királyát
Megvédi egyaránt.
Hadd esengjen, mint a viszhang,
Az ősök jelszava,
Háromság, mégis egység:
Isten, király, haza!

Ezt zengje jó Sebestyén
A lanton is tovább,
Fólrázva honfidallal
A kunyhót s palotát,
És vándorolva híven
S bolyongva a honért,
Hogy majd sirjára honja
Áldozzon egy babért.

Verbőczy is hadd álljon
Fényben a nép előtt,

Legyenek becsületben
A hű törvénytevők.
Végre királyi jegyzóm,
Honáért Névtelen,
Írja tovább is könyvét
A honról — végtelen!

Hála, nemes királyunk,
Hála e tettedért!
Imára gyúl a lelkünk
A lelked üdvéért.
Zsolozsma zeng nevednek
Völgyön, síkon, hegyen:
Magyarhon jó király
Viszont áldott legyen!

Éljen az első Habsburg,
Ki már a honnak él
S kívül új ezredvünk
Fényes derűbe' kél,
Mert százados viszálynak
Elűzve árnyait,
Dicsőbb jövőt elérni
Dicső multtal tanít!

De még egyért könyörgünk,
Nemes szívű király,
Ha majdan téreinken
A tizek szobra áll,
Mondd, hogy magyar királyhoz
Hiába esd kegyért,
Ki hont szeretni nem tud
S nem ismer őserényt!

Fejes István.

A FIVÉREK ÉS A NŐVÉR.

Szerb népköltemény.

Karadzscics Vuk gyűjteményéből.

Kilencz derék, szép fiút nevelget, —
A tizedik kedves leány-gyermek, —
Neveli az anya őket szépen,
Nőnek is ám erőben, szépségben, —
Míg a fiúk házassulók lettek,
S eladó lány a tizedik gyermek.
Jött a kérő, többen a soknál is:
Az egyik bán, másik generális,
A szomszéd is magának ohajtja,
S ennek száná őt az édes anyja,
De a bánnak — mindannyi testvére,
Tengeren túl menne pedig véle.
Így szólnak a tétovázó lányhoz:
«Kedves nővér, menj te csak a bánhoz;
Tengeren túl fogsz bár véle lakni,
Meg fogunk mi sokszor látogatni:
Az esztendő minden hónapján,
Minden hónap minden vasárnapján.»

Testvére hallgatott ő végre,
És a bánnak lett a felesége.
De oly szörnyű nagy csapást ki látott,
Minő járványt az ég lebocsátott?
Áldozata mind a kilencz ifjú,
Csak az anya maradt meg s a mély bú.

Szomorú év így múlt el három.

Kinosan várt nővérük immáron:
«Én istenem! ellenők mi vétkem?
Nem keres föl egyetlen testvérem!
Sógornője bezeg csak ezt hajtja:
«Kntya vagy te, annak a fajtája;
Végig martad valamennyi véred',
Azért nem jön egyetlen testvéred.»

Sír és jajgat ő, kétségbe esve,
Sír és jajgat, reggel úgy, mint este.
A jó Isten szomorún hallgatja,
Hallgatja és megkönyörül rajta:
«Menjete csak — szól két angyalához, —
Menjete csak a Jován sirjához;
Támaszszátok fel, élők módjára,
Sírhalmból paripát alája!

Földesekből gyúrjatok kalácsot,
S szemfedője legyen szép ajándok.

Készítsétek így fel őt, de sebtben,
Hogy nővérét látogatni menjen!

Az angyalok repültek sirjához,
A legifjabb bátya sirhalmbához.
Feltámaszták, az élők módjára,
Sírhalmból paripát alája, —
Földesekből meg gyúrta kalácsot,
S szemfedője lett díszes ajándok.
Felkészíték őt ezen mód' sebtben,
Hogy nővérét látogatni menjen.

Így kikelve sirjából a bátya,
Vágtatott a nővér udvarába.

Már messziről meglátta nővére.
Sírva repült, sikoltott eleje.
Megölelte, arczát megcsókolta,
Szegény nővér azután így szóla:
«Édes bátyám, ugy-e ígértétek,
A mikoron ajánlatok férjjet:
Tengeren túl fogok bár én lakni,
Meg fogtok ti sokszor látogatni,
Az esztendő minden hónapján,
Minden hónap minden vasárnapján.
... De miért vagy oly fekete-barna,
Mintha a föld alól jöttél volna?»

Felel neki szegény ifju lélek:
«Hallgass nővér, az Istenre kérlek!
Nyolcz bátyámat megházasítottam,
Nyolcz sógornő hű szolgálója voltam.
Számban ekkép' hogy megnővekedtünk,
Kilencz fehér házat építettünk.
Így sültem le fekete-barnára.»

Három napig maradt ott a bátyja.

Most Jelicza mindent utra készít.
És készíti gazdag ajándékait.
Selyem inget mindenik bátyjának,
Gyűrűt minden sógorasszonyának.
Hanem Jován lebeszéli egyre:
«Édes nővér, csak maradj, ne menj te!
Majd jönnek ők téged látogatni.»
De Jelicza nem akar maradni,

Utra indult végre is testvére,
Jelicza is utra indult véle.

Már-már csaknem elértek a házat,
Hogy előttük íme: templom áll ott.
Nővérének most Jován ezt mondja:
«Várj, egy perzig megyek a templomba.
A középső bátyám esküvőjén
Arany gyűrűt ott benn elveszítém,
Megkeresni megyek a templomba.»
Szólt Jován, és ment — sirjába nyomba.

Vár Jelicza, a Jovánt csak várja,
Míg gyűrűjét benn az megtalálja.
Kedves bátyját addig-addig várja:
Míg előtte a sok új sirt látja.
Mint a villám, úgy nyílt szívébe:
Hogy halott már az ő jó testvére.

Nagy sietve megy mostan hazáig,
De még el se ért a szülőházig,
Hogy a házból hallja a kakukkszót.
Jaj, de nem ám igazi kakukkszót:
Őreg anyja ajkáról a jajszót.
Zörgeti a kaput, esdekelve:
«Édes anyám, nyiss ajtót, ereszd be!»

Őreg anyja így szól ki feléje:
«Menj el innen Járvány szörnyű réme!
Kilencz fiam' csonkkozott elvitte,
Most az öreg anyáért vagy itt te!»
Szól Jelicza szívet repszótn:
«Édes anyám, nyiss ajtót előttem!
Nem a járvány angyala kiáltott,
Én, Jelicza, egyetlen leányod.»

Most hirtelen kinyílik az ajtó —
S összecsuklik hangjuk, mint kakukkszó,
És csak összelelleznek, össze —
S holtan dőlnek mindketten a földre.

Dömötör Pál.

KARADZSICS VUK,

AZ ÚJABB SZERB IRODALOM MEGALAPÍTÓJA.

Nagy irodalmi ünnepet ült Szerbia és vele együtt az egész szerb nép, a jelen október 10-ikén. Az ünneplésre az adott alkalmat, hogy most ásták ki sirjából Bécsben Karadzscics Vuknak, az újabb szerb irodalom megalapítójának földi maradványait, melyeket Budapesten át Szerbiába szállítottak, hogy Belgrádban a hazai földre helyezze el örök nyugalomra.

Az irodalmi ünnepélyt Sándor király megbízásából és a szerb állam költségén a szerb tudományos akadémia rendezte valamennyi szerb közművelődési társulat és irodalmi egyesület részvételével. Összegyűlt ez ünnepélyre Belgrádban, a szerb irodalmi munkásság központján, a művelt szerb osztályok színe-java, Bécsből kezdve Pirogig és onnét az albán hegyekig minden tartományból, a hol csak szerbek laktak.

Az új, a népies és nemzeti irányú irodalomnak a megteremtője Karadzscics Vuk Stefanovics, a szerbek legnagyobb nyelvésze és a szerb néprajzi irodalom megalapítója. Ő gyűjtötte össze és adta ki a szerb irodalomba az igazi nemzeti szellemet; ugyancsak ő gyűjtötte össze és adta ki a szerb nép példabeszédeit, ő írta le a szerb nép szokásait, úgy irván, a hogy a nép beszél és gondolkodik. Ő fordította le a szerb nyelvre az Új-Szövetséget is, nagy szótára pedig ma is a horvát és szerb irodalmi nyelv alapköve.

Csudálatos tünemény, hogy a szerb irodalomnak két legkimagaslóbb alakja két olyan ember, a kik alig jártak iskolába, hanem önképzéssel, maguk erején küzdötték föl magukat a nemzeti műveltség legmagasabb polezára s lángelméjükkel ők jelölték ki a szerb nép szellemi haladásának új irányait.

Ez a két férfiú, Obradovics Doszitej, a második pedig Karadzscics Vuk. Obradovicsot a tudomány szomja arra vitte, hogy mint ifjú elszökjék a Hopovo zárdá ridég falai közül és aztán tanulva és tanítva bejárta egész Európát. Obradovics mint kész és kiváló tudós tért vissza Szerbiába, melynek e század elején elsők között a minisztere volt, s ebben a minőségében fejezte be munkás életét Belgrádban. Obradovics Doszitej már 1783-ban azt hirdette, hogy a nép számára népies nyelven kell írni, Karadzscics Vuk pedig azt mutatta meg, hogyan kell a nép szellemi szükségleteit kielégíteni.

Hogy ennek a két egyszerű elvnek föllállítására és megvalósítására mily óriási vívmány volt a szerb irodalomban, azt csak az értheti, a ki tudja, milyen bilincsekbe verte a szerb irodalmi és egyáltalában a szellemi működését a múlt században a holt egyházi szláv nyelv használata, mely nyelven a szerb tudósok és írók nem a népüknek, hanem önmaguknak írták könyveiket. Karadzscics Vuk, mint már említettük, összegyűjtötte és kiadta a szerb népies költeményeket, meséket és mondákat, a példabeszédeket s a nép szokásait; ő írta az első rendszeres szerb szótárt; ő adta a szerbeknek az első szerb nyelvtant; ő teremtett olyan helyesírást, mely megfelel a szerb nyelv sajátosságai-

nak és a mely egyszerűségével például szolgálhat más nyelvnek is.

Karadzscics Vuk a szerb népdalok gyűjteményét a szerb nyelvtannal és olvasmányokkal együtt 1814- és 1815-ben adta ki buzdítatva és útbaigazítatva a bécsi udvari könyvtár tudós örétől, Kopitar Jántól, a híres szlovén nyelvészől.

A szerb népköltemények annak idején nagy figyelmet keltettek; le is fordították német, angol és francia nyelvre is. A tudós világ, a többek közt Grimm Jakab, nem gőzte a szerb népköltemények szépségeit méltányolni. A magyar közönségnek főleg Székács József mutatta be a múlt évtizedekben a szerb népdalokat.

Karadzscics Vuk irodalmi tevékenysége kiterjed egy egész félszázadra, mely idő alatt Bécsben lakván, — noha sánta ember volt — bejárta a szerbek által lakott összes vidékeket, mindenhol tanulmányozván a népek életét és szorgal-

gyújtották, Karlóczára menekült, a hol két évig tanult latinul és németül. Innen Petrinjára ment, s onnan Szerbiába, a hol 1807-től kezdve eleinte irnokoskodott, később bíró és kerületi főnök is lett.

Midőn Szerbia 1813-ban a hős Karagyorgye alatt nem tudott Törökországnak ellenállni, Karadzscics Vuk Bécsbe menekült, a hol tovább képezte magát.

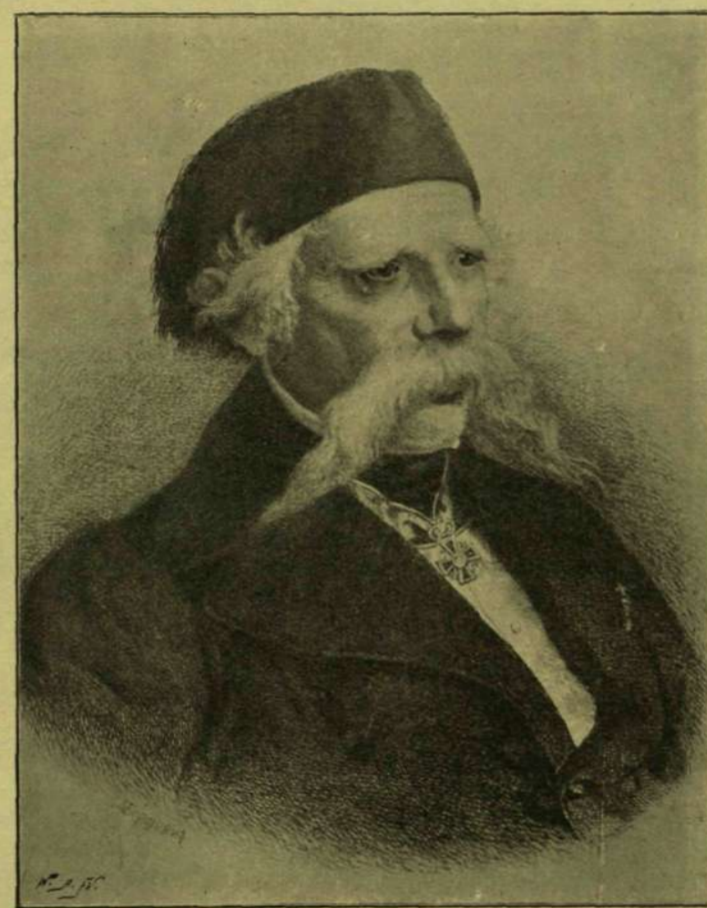
Az 1834. évben Karadzscics Vuk beutazta Dalmáciát és Montenegrót; 1837—1838-ban Magyarországot, Szlavon- és Horvátországot és 1841-ben a szerbek által lakott különböző vidékeket.

Nagy küzdelmeken kellett átésnie Karadzscics Vuknak, míg az ő iránya győzelmet aratott a szerb irodalom terén. Különösen nagy tusa folyt az általa felállított új helyesírás miatt, melyet Szerbiában hajdan oly vallás- és államellenesnek tartottak, hogy ott 1832-től 1860-ig az ezen helyesírással nyomtatott könyvek rendőrileg el voltak tiltva. Csak az 1868-ik évre tehető a Karadzscics Vuk irodalmi nyelvnek és helyesírásának teljes győzelme Szerbiában.

Karadzscics Vukot tiszteletbeli tudorrá avatta a jénai egyetem; külföldi tagjaik közé választották a berlini és pétervári tudós akadémiák, a göttingai, krakói tudós társaság, a moszkvai és odeszszai történelmi és régiségi társulatok. Pénzsegélyben részesítették vállaltait Obrenovics Milos szerb és Petrovics Péter montenegrói fejedelmek. Miklós császár és Ferencz József magyar király arany éremmel tüntették ki. Későbbben a Ferencz József érdemrend III. osztályú keresztjét, a porosz vörös sas rend III. osztályát nyerte, tulajdonosa volt még az orosz Sz. Anna nevű érdemrend középkeresztjének is.

De mindenek felett annak örült az agg tudós legjobban, hogy megélte irodalmi irányának általános és teljes diadalát. A szerbek e kiváló tudósa és írója 1864-ben halt meg Bécsben, honnan most oly ünnepiesen szállították haza azóta ott porló hamvait.

Popovics Vazul István.

Borojevics Milon (Dohy tanár tanítványa) részvételével utin.
KARADZSICS VUK STEFANOVICS.

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS EMLÉKTÁBLÁJA A RETYEZÁT ALJÁN.

A minden magyar előtt feledhetetlen boldogult Rudolf trónörökös, 1882. augusztus havában nevével, Stefánia főhercegnővel meglátogatta a Retyezát hegységet, hol szívesen vadászgatott és igen kellemes napokat töltött. Hogy ezen látogatás emlékeztét megörökítsék, már

régebben megpendítették azt az eszmét, különösen pedig Barcsay Kálmán jelenlegi országgyűlési képviselő s a megye volt alispánja, hogy a fejedelmi látogatás emlékének valamely állandó jelet állítsanak. És ezen szíves eszme testté is vált. S a vajdahunyadi magyar királyi vasgyár lelkes tisztikarának áldozatkész közreműködésével Markusz Ferencz tervei szerint az idén elkészült az emléktábla.

A Rudolf-emléktábla felavatási ünnepének híre megmozdult az egész vidék, s nemcsak az uri osztály, hanem a föld népe is részt kívánt venni a kegyetlen ünnepélyben, jöllehet a megelőző nap hirtelen zivatar rongálta meg a hegyi utakat.

Folyó 1897. évi szept. 12-én Pietsch Sándor hátszegi főszolgabíró, mint bizottsági elnök, Pogány Károly országgyűlési képviselő, mint a hunyadmezei történelmi és régészeti társulat képviselőjének vezetése alatt a helyi bizottsággal a hátszegvidéki értelmiség apraja-nagya útra kelt, a Sebes torok (mai Gorény) közelében épen a víz zuhogásáról elnevezett Klopotvárra.

A Sebesvíz völgye, a Kroh nevű vízuhattól már csak gyalogszerrel, vagy lóháton folytathatjuk utunkat, mely legtöbbször haragosan tovaírámló szilaj hegyi víz medréből van kieroakolva. Az Ördöghíd (Podu draculu) táján a meredek szirtfalból alig birtak kivágni annyit,

hogy ingatag boronákból dobogót rögtönözhesenek. De annál regényesebb is ez a veszélyes út.

A Zlata viznél a Retvezát mögé benyúló melék völgyre tér a Zavogához vezető hegyi út. Itt a Zlatatoroknál (Gova Zlati) tartotta első nagyobb pihenőjét 1882 augusztusában Rudolf trónörökös, és ezt a pontot választotta ki Hollaky Arthur jelenlegi alispán, a vadászathoz részt vett urak, mint báró Bornemissza Tivadar, báró Jósika Lajos, gróf Thoroczkay Miklós, báró Nopcsa Elek, Pogány Károly és mások tanácsára.

A gróf Teleki Györgyné családja által birt terület tájképi szépségével is nagy vonzerőt fog kölcsönözni az emléktáblának, melyet a hunyadmegyei építészeti hivatal kellő magasságban úgy helyeztetett el, hogy annak szövegét azért a járó-kelők kellően olvashatják.

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS EMLÉKTÁBLÁJÁNAK LELEPLEZÉSE A RETVEZÁTON.

Az ércztábla Réthi Lajos kir. tanfelügyelő mise soraival hirdeti kegyeletes rendeltetését:

RUDOLF, MAGYAR KIRÁLYI TRÓNÖRÖKÖS
ÚJABB TÖRTÉNELMÜNKE BÜSZKE REMÉNYE,
DELI KEDVVEL, IFJU ERŐBEN VADÁSZOTT ITT 1882 NYARÁN.
OLDALÁN BAJOS HITVESE STEFÁNIA FÖRHERCEGNŐ.
LETÜNT, MINT ÜSTÖRÖS, HIRTULEN, MEGRÁZÓLAG 1889-BEN.
FENNMARAD EMLÉKE HÖRÖGYEK SZIRTJAIN IS.

***
EMELTE HUNYADVÁRMEGYE A HAZA SZERÉDÉVI ÜNNEPE
ESTENDEJÉBEN 1896.

Az ünnepélyt Forster János plebános tábori miséje nyitotta meg. Majd a bizottság nevében a Hollaky Arthur alispán helyettesítő Pietsch Sándor főszolgabíró tartott megható emlékbeszédet, ecsetelve a magyar nemzetnek a trónörökös iránt érzett lángoló szeretetét s azt a soha el nem múlható fájdalmat, melyet a nagyreményű, oly kiváló tehetségben jeleskedő trónörökös váratlan halála okozott. A hatásos emlékbeszéd után a római kath., görög keleti, görög kath. és ev. ref. lelkészek áldották meg az emléket. Majd Pogány Károly országgyűlési képviselő a hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat nevében emlékezett meg a nemzet vesztéséről s Rudolf trónörökös ittlétének rövid örműnapjairól. Úgy a gróf Teleki birtokos család, mint a szomszédos községek nevében is fogadást tett szónok ezen emlékmű kegyeletes gondozására.

Az ünnepet a Klopotiva, Malomvíz és szom-

szédos községekből fölsereglett lakosság nép-ünnepe fejezte be.

Képünk a Zlatatorok-alji sziklafalat tünteti föl az emléktáblával. Ott látjuk Rudolf trónörökös egykori vadászatainak részeseit: a malomvízi, klopotivai és közel vidéki hegyi nép alakjait, a kik a napi járó földről elzarándokoltak a királyi emléktáblájához. A hátszegi polgárság tűzőltö zenekara, a lelkészek, jegyzői testület képviselői között látjuk az előtérben Pogány Károly képviselőt nejevel és anyósával gróf Teleki Györgynéval. Mögöttük állanak Mara László képviselő, Bernát Miklós kir. közjegyző, Puj Zsigmond, Puj Aladár, Góró Andor, Pietsch Lajos, Dobay Ferencz, stb. Jobb felől báró Nopcsa Elek képviselő, míg neje és gyermekei az előtérben Naláczky Ákosnéval, Danfordné, Mara Lászlóné, Kendeffy Árpádné, Buda Sándorné s

alkalmas férfiakat a gazdasági tanári pályára leendő kiképzetés céljából külföldre küldött, a tanítványok részére pedig ösztöndíjakat alapított s azonfelül, tanulmányaik befejeztével nekik állást biztosított. Sőt egyelőre meglegegett külföldi tanárok behozatalával is; így történt, hogy a Georgikon első tanárai közül az egyik németül, a másik magyarul (Pethe Ferencz), a harmadik meg deákul tanított.

1797 tavaszán nyílt meg a tanintézet egy tanárral s — egy tanítvánnyal. A Georgikon ünnepélyes megnyitása 1801 augusztus 23-án történt. Részt vett ebben József nádor is, a ki az intézmény iránt való nagybecsülése jeléül, fehér római palástot öltve, egy dülő hosszában, erre a célra készített dísz-ekével néhány barázdát szántott. Az ökröket Festetics György gróf vezette.

nyek számára.» 5. «Erlész- és vadász-iskola.» 6. «Kertésziskola.» 7. «Lédnyiskola gazdasszonyok nevelésére.»

Nagyobb uradalmak is küldtek ösztöndíjas tanulókat az így kifejezett Georgikon-ba, sőt külföldiek is fölkeresték azt. Az elismerés koronáját akkor azonban kétségtelenül azon királyi rendelet képezte, mely szerint a kincstári és alapítványi birtokokon a gazdatisztek megválasztásánál a Georgikon-kont végzeteket előnyben kellett részesíteni.

A Georgikon 1848 május 25-én a tanév hirtelen berekesztésével szűnt meg s az akkori mozgalmak tüntették el. Minthogy a kormány négy gazdasági tanintézet felállítását határozta el, a Georgikon további életével nem sokat gondoltak.

A Georgikon az alapító gróf s utódai tisztán a sajátjukból tartották fenn. 51 évi fennállása alatt 97 tanár működött benne s a mezőgazdasági szakosztályban és a Pristal-deum-ban összesen 1440 hallgató volt.

A tanintézet alapítója, Festetics György gróf, született a sopronmegyei Ságbon, 1775-ben. Felsőbb tanulmányait a göttingai

nyunt el, s porai a keszthelyi templom kriptájában nyugosznak.

A megszünt Georgikon helyébe lépett a mai magyar kir. gazdasági tanintézet, a melyet Keszthelyen a hatvanas években ő Felsőge rendeletére a helytartótanács állított föl. Az új intézet több rendbeli változáson ment keresztül, sőt 1872-ben beszűntetését is tervezték. 1874-ben azonban ő Felsőge elhatározása következté-

céljára adományozza. Mindezek mellett is az építkezés ügye pénzügyi tekintetből sokáig vajudott, migrem gróf Festetics Andor és dr. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszterek lehetővé tették a terv megvalósulását.

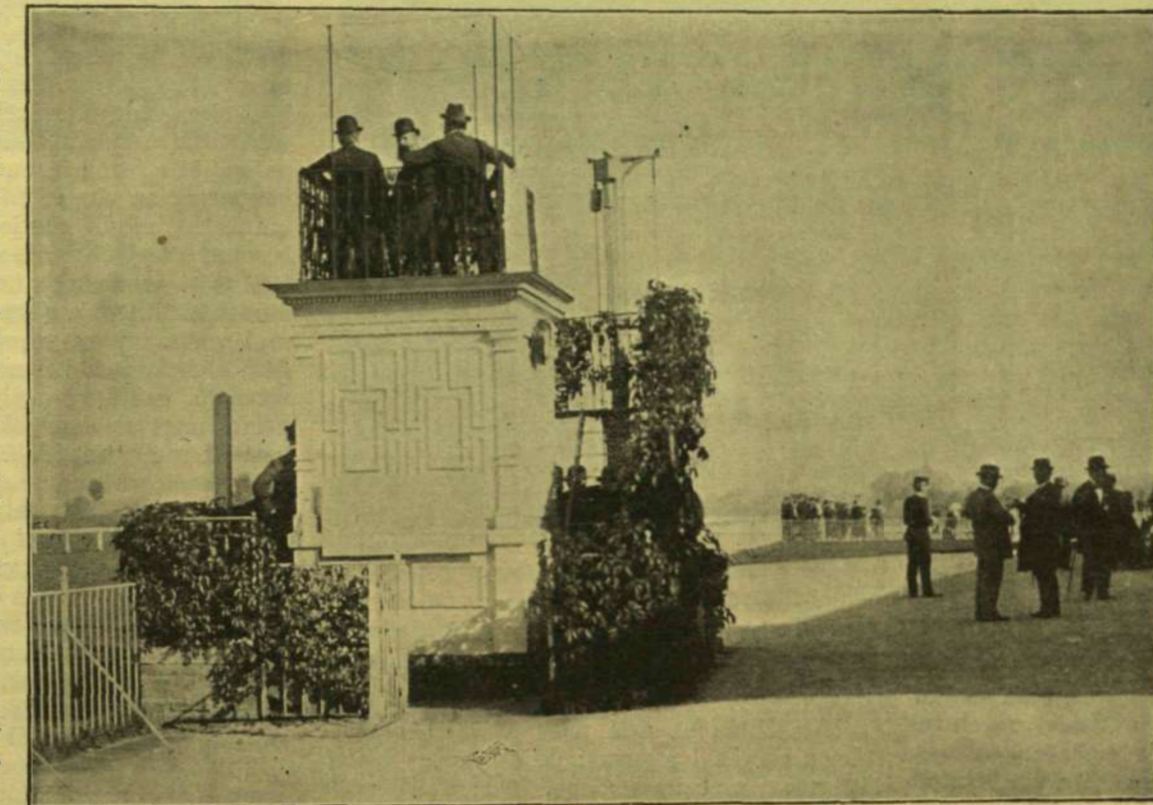
Gróf Festetics Tasszilo 1850-ben született s így javakorában levő férfi. Cs. és kir. kamarási, királyi főpohárnokmesteri, valóságos belső titkos tanácsosi s az aranygyapjas rendi méltóságai mind ő Felsőge legmagasabb elismerésének kétségtelen bizonyítékai. Nemcsak kiváló sportsmann, — hiszen versenystállója európai híri — de minden tekintetben kiváló főúr, a ki a mostani jubileum alkalmával is, hogy az ősei által alapított tanintézetet tovább fejleszse, tizezer korona alapítványt tett le egy szorgalmas hallgató ifjú évenkénti megjutalmazására. Ezzel is egy aranylapot illesztett be a Festeticsek történetébe.

Dr. Lovassy Sándor.

A «PRAXI»

— A magyar gazdasági diák. —

Ha a diáknak nem fült a foga sem a tanuláshoz, sem az iskolai fegyelemhez, elannyira, hogy végre a tanárok

A BIRÓI PÁHOLY.

A BUDAPESTI LÓVERSENYTÉRRŐL. — A NAGY TRIBÜN.

Klós György fényképei után.

a többi úrnő társaságában látható az ünnepély fáradhatatlan rendezőjével, Pietsch Sándor főszolgabíróval.

A hátszegvidékiek büszké lehetnek szép ünnepélyükre s az emléktábla is nagyban hozzájárul bizonyára a Retvezát és Zenoga tengerszem vonzerejének fokozásához.

Téglás Gábor.

A KESZTHELYI GEORGIKON TÖRTÉNETÉBŐL.

Folyó évi október 12-én volt százéves jubileuma annak az első szélesebb alapokon nyugvó, önálló gazdasági tanintézetnek, a mely gróf Festetics György éleslátása s tettereje következtében a Dunántúl egyik kies városában, Keszthelyen, 1797-ben megalapított s a mely, 51 éven át «Georgikon» név alatt állott fenn.

A tanintézet alapításához az eszmét a nagy-névi alapítónak az adta, hogy akkortájt a szak-képzett gazdatisztek általában ritkaságszámba mentek, s így sem ő nem rendelkezett kiterjedt uradalmainak kezeléskor alkalmas gazdatisztekkel, sem más.

Ilyen merőben új intézménynek létesítése azonban akkor tetemes nehézségekbe ütközött. Nem volt tanár, de nem igen akadt tanítvány sem. Festetics György akaraterje és áldozatkészsége azonban mind ezen győzedelmeskedett;

Ennek emlékeül a gróf 1817-ben ezüst- és bronzérmeket veretett, «Numisma economicum»-ot, melynek képét ide iktatjuk. Ezt az érmet a szigorlatot dícsérettel kiállottak kitüntetésére használta a gróf.

Az iskola legelső tanára, Bulla Károly, mindjárt kezdetben Georgikon-nak nevezte el a tanintézetet, míg a magyar Pethe Ferencz «Gazdasági foglalatosságot tárgyzó major»-nak szerte nevezgetni.

A tanítás nyelve, a kezdő három évet nem számítva, egészen a negyvenes évek elejéig, latin volt, s ettől fogva magyarul folyt a tanítás.

A Georgikon virágzásának tetőpontja a század második tizedére esik, a mikor már hármas czélt tűzött feladatául: 1. ügyes gazdatisztek képzését a művelt osztályból, 2. jó eselések képzése a pór nép legénységéből, s 3. a földbirtokosoknak alkalmas adni a mezőgazdasági ismeretek elsajátítására.

A Georgikon nyolcz szakosztályból állott, u. m.: 1. «A tudományos mezőgazdaság és az erre vonatkozó tudományok iskolája», a melyben három szakmakör volt: a mezőgazdasági, a mennyiségügyi s a physika-veterinária, összesen hét tanárral. 2. «A földbirtokosok és jobbágyaik közti viszony és a törvényhatóságra vonatkozó ismeretek iskolája», vagyis a «Pristal-deum.» 3. «A mérnökök és építési tiszttek képzője.» 4. «Népies földmívelés-iskola parasztleg-

egyetemen végezte 1793-ban. De csakhamar katonai pályára lépett, a honnét 36 éves korában, mint alezredes megvált és Keszthelyen telepedett meg. A katonából gazda lett, s mint ilyen — korát megelőzve — iskolák alapításával s különösen a Georgikon megeremtése és a helikoni ünnepélyek rendezése által tette nevét halhatatlanná. A külföldön is nagy hírnévként örvendő Georgikon alapítása által nagy szolgálatot tett a magyar mezőgazdaság fölvirágoztatásának s Keszthely város hírnevének. 1819-ben

ben megmaradt Keszthelyen s ugyanazon évben nyerte mai szervezetét is. A tanintézet más czélra készült ódon épületben nyert otthont, de ennek szűk kerete megakasztotta a tanintézet belső kifejlesztését. Így mihamarabb felszínre került az épület kibővítése, majd megfelelő új otthont alapítása. Az első lényeges kérdést, a telek-ügyet megoldotta gróf Festetics Tasszilo, a nagy-névi ő s méltó utóda, azon kijelentésével, hogy egy katasztrális holdnyi belsőségét, a mely legalább is 30,000 forintnyi értékű, az új épület

utifüvet kötötték a talpa alá, akkor azt mondta némelyik elkeseredett apa: «fiam, jó leszled gazdának!»

A hetvenes évek így született meg a gazdaság növendék, a «praxi». — Utóbb aztán bekerült egy nagy uradalomba, valami kemény tisztartó mellé, a ki belepréselte egy pár évig az «ifjúrba» a gazdasági tudományok gyakorlati szabályait, majd meg két-három évig látogatta az óvári gazdasági akadémiát, a keszthelyi «Georgicon»-ot, sőt a jobb módúak kül-

EIGENTLICH.

földi egyetemre is elmentek. Legjobban keresték a magyar fiuk Hohenheimot, a honnan az élezt-lapok egyik ismert alakja, a német viszonyok közt tapasztaltak a más sajátosság magyar földre erőltető jeles gazda «Tolyás Dániel» született meg.

Az utolsó 25 esztendő óta mindinkább ritkulnak a Tolyás Dánielék, a mennyiben megszaporodtak a magyar gazdasági iskolák (ez idő szerint egy akadémia, négy középintézet és 12 állami földmívelési iskola) a hol különféle képesséssel, mindenféle viszonyok közé neveltet a földmívelési kormány szakembereket.

Szándékom most, hogy pár vonással megrajzoljam: miként lesz a gazdaság «gazdája». Bemutatom a praxist, a hogy tanul, dolgozik, él s mulat.

A hogy a legény a középiskolák VI. osztályát elhagyta, az «öreg» már nyár folyamán tárgyalásokba bocsátkozik valamely intézet igazgatójával: felveszi-e a fiút, mikor kell belépni, mennyit kell fizetni, hol kaphatna lakást, el-
látást? stb.

Az apa csakhamar megkapja a bőséges felvilágosítást, kap nyomtatott «szabályokat» s a praxi-jelölt részére is melléklí az intézet «tanulmányi és fegyelmi szabályok»-at, melyeknek egynemű pontját bizony hűledeve olvassa el, de kétszer is, a mennyiben nem tréfa dolog, hogy 3 éven át valami 40 tantárgyval kell megbirkóznia, az első éven állatokat is kell gondoznia s legfőképpen az, hogy ha egy tárgyból 3 órát igazolatlanul mulaszt: vizsgára sem bocsátják!

Ezután következnek az édes anya tennivalói. A «gyerköt» ki kell elejétől végig staffirozni. Mert hát a régi gimnázium-korbéli holmikkal csak nem mehet olyan helyre, a hol a nyomtatás szerint is «hallgató úr» a hivatalos címzés, s a hol a fegyelmi szabályokban már nincs a dohányzást tiltó paragrafus. Természetesen van olyasmi is, a mi a szabályokból nem olvasható ki, ilyenekben a már kitanult öreg praxik adják meg a felvilágosítást a papának, a mamának, sőt úgy titokban némely dolgokban a fiatal uraknak is.

Különös tekintettel vannak a «staffirungnál» azon ruhadarabokra, a melyek az első évi gazdasági gyakorlatokon kellene: erős eszima, fagy- és vízmentes bekecs, jó meleg süveg, 3—4 kötő. S csomagolás közben a jó mama aggódva gondol azokra a legendákra, a melyeket «végzetek» mesélnek; hogy az iskola gazdaságában bizony nemcsak épen sétálnak az ifjúk, de erősen dolgoznak is ám: némelyikre 3—4 szilaj tinót is rábiznak, másokat csikósnak neveznek ki, nagy része a répaszedéshez megy, némelyike a béresekkel versenyt szánt, a kocsikkal takarmányoz, sőt egyet-egyet tyukásznak is megtesznek! El is gondolja a mama, hogy legjobb lenne talán, ha a Gyuricza a

A BUDAPESTI LÓVERSENYTÉRRŐL. — STATESMAN. — Klósa György fényképei után.

is megtanítják az iskolák növendékeit, — így van ez gazdasági iskoláinknál is. E czélből az első év tisztán gyakorlati évrnek tekinthető, a midőn a hallgatók felügyelet mellett folyton foglalkoztatnak a mezőn, a kertben, szőlőben istállóban, szérűskertben, sajt- és szeszgyárban, sőt még a kerékgyártó-, kovács- és kosárfonó-műhelyekben is. Ez időtájt a tanteremben történő előadásokra alig esik 6—8 óra: a midőn az alapismeretekkel jöhetnek tisztába az ifjú gazdák. A II. és III. évfolyam naponta már 4—6 órát foglalkozik a tanteremben és laboratóriumokban s hetenkint egyszer-kétszer viszi ki őket valamelyik szaktanár, a midőn a gazdaságban folyó munkálatokat tekintik meg, meghallgatják a jövő hét munka-programját s előbők tárják az elmúlt héten megtett gazdasági munkákat, mindig kiterjeszkedvén az időjárásra is, mint a legjobb gazdára!

Mielőtt azonban az I. évesek sorrend szerint munkába állnának, a gazdaság vezetője, az intéző tanár, egy nagy programbeszédet tart a fiataloknak, a hol őszintén eléjük tárja, hogy bizony a gazdasági pálya nem könnyű élet-pálya, mert az emberek és viszonyok okozta hatások mellett az időjárással is számolni kell. Hogy nemcsak emberi erővel, de állattal is dolgozni kell: így hát mindenképpen legelső erényképpen a türelmet ajánlja, azután a szorgalmat, figyelmet, jóakarátú igyekezetet: de az engedelmességet erősen meg is követeli. S harmadnap a kiadott heti rendelkezés szerint megindul a munka. Néhányan azonnal felügyelői hetsi teendőket kapnak, a kik a rendelkezésben és felügyeletben segédkeznek a tisztí személynak. Mert a gazdának ép úgy mint a katonának nemcsak engedelmelkednie kell tudni, de parancsolni is. A legtöbb praxi azonban megy ki a majorba, a mezőre munkára. S bizony egyszerre beleesepennek a legkeserveesebb munkába: épen répa-, burgonyaszedés, tengetitörés van, s október havában esik, avagy derek is járnak éjjelenként. Hej! keservesen esik ám ilyenkor minden lueskos-deres répáért külön lehajolni, tisztogatni, avagy a krumplis és kukoricás zsákot czipelni, bele áll ám az ember hátába a fájás, a körmébe belenyilallik a fagy, keze felhólyagosodik. Avagy az istállóban egészen birokra kél a legény valamelyes szilaj tinóval, csikóval, a midőn tisztogatás, kefézés, takarmányozás okából közeledik hozzá, s bizony nem egy pár oldalbadófé és rugás jut osztályrészül a hűsleges gondozónak, míg az állat megbarátkozik vele. Nem is csuda aztán, ha reggelre kelve 3—4 ágyból hiányzik a gazda; s ha délig se került elő, tovább nem is törődik velők az intézőség, csak a holmijukat csomagoltatják, mert egy pár nap múlva biztosan megjön a «hamar végzett ifjú gazda» atyjának a levele, hogy

VISSZATÉRÉS AZ ISTÁLLÓBA A VERSENY UTÁN.

a «fiam inkább tovább tanul a gimnáziumban, semhogy valami ostoba ökörrrel agyondöfesse magát!» Ilyen elkeseredett szökevények leginkább a városi fiukból kerülnek ki, a kik csak az önkéntességi jogot akarják megmenteni: no ezért nem is kár, úgy se szokott belőlök jó gazda lenni. A többi nehezen, de mégis csak győzi türellemmel, a mig megleszokja, mert látja, hogy a II. és III. éves kollegák sem haltak belé. S a dolog folyik tovább! Megpróbálnak nap-hosszat szántást, fuvarozást, vetést, kap lást, kaszálást, kazal- és asztalgrákást, aratást, trágyakezelést, lóvakarást, baromfiapolást, kosárfonást, sőt télen még a hólapátolást is. A gyakorlati esztendő a legszebb munkával, a csépléssel fejeződik be, s Szent István napján, aug. 20-án elbucsuznak a gazdaságtól egy hónapra vakáció élvezésére.

Milyen is hát a praxinak a napi rendje? Hajnali három órák elzavarja az álmutat a kis harang hangja, a melyet az első kelő, a béres-gazda róz meg. Nagy fáztokonyan fölkelnek a hetesek, felügyelők, s mennek állomásukra, istállóba etetni, almozni. Fél ötkor a főhetes föllármázza a még álmadozva nyugodó népséget, kik vakarót, kefért, villát véve a kézbe, el-oszlanak különféle istállóba, hogy a rájuk bízott 2—3 darab állatot rendbehozzák. Ilyenkor a «segéd úr» már köztük van, s álomtűző kemény hangon mondja a kritikát. Ez eltart reggel fél hatig, ekkor visszamennek a convictusha, s szaporán elvégzik a mosakodást, ruházkodást s alig van még a bajusz helye jó «magyar miskán» kifenve, már megint szól a harang, s az étkező terembe szólitja a fiataltságot, a hol már terítve van vagy kávé, vagy szalonna egy jó darab kenyérrel. — A legfiatalabb tisztviselő az «osztálysegéd úr» felügyelet okából bukkant.

Hét órák megcsendül a munkára szólító harang, mennek a szerszám-kamrába eszközökért s aztán ki, munkára, valamelyik segéd vezérelte alatt. Ott a dolog mivolta megmagyaráztatik, utóbb hozzá is látnak a dologhoz, a mely pihenő szünetekkel eltart délelőtti 11 óráig. Ekkor hazajönnek, megmosdanak, letelepedhetnek íróasztalaik mellé, egyszerűen végezhetik saját dolgaikat. Ha tetszik, benéznek az olvasó

szobába, a hol lapok, folyóiratok s regénytár vannak, avagy kimennek a tornaterre, vagy a tekepályán eljátszanak egy «kriegsparthiet» ebédig. Ez pont délben van, hosszú asztalok mellett igen jóízűen fogy el az étel a segéd tanár úr felügyelete mellett, de néha-néha be-be néz az intéző úr is. Délután 2-ig szünet, ismét 4 óráig előadást hallgatnak, s négy órától egész estig ismét munkába állanak. S ez így megy egész éven át. Senki el nem kerül semmiféle munkát avagy tisztséget.

A II. és III. évesek reggel 8-kor leülnek a tanterembe egész déli 12 óráig s négyféle tárgyból hallgatnak előadást, ezt épen csak a szokásos óráközi szünet szakítja meg, a midőn jól esik a folyosón egy cigarettát mellett elterefelni. Délutánonként 2—4-ig, mindennap más szak-nál, gyakorlatokat tartanak. Minden hónap végén minden tárgyból colloquiumok, ismétlések esnek, s minden felév végén februárban és márcziusban vizsgálatok. Bizony ezeken se megy át minden praxi jelesül, sőt imitt-amott vannak csendes bukások s osztályismételek is.

A városban egy-egy hónapos szobában 2—3 praxi lakik együtt, ezek 8—10-ét a közös étkező asztal tartja össze, mely clubbokat «kamarának» mondanak. Sok vidám tréfa esik itt meg, sőt nagyobb dolgok (bál, majális) kezdetleges tervei is innen származnak. Egy-egy utca vagy városrész «kamarái» megint összetartanak néha-néha.

A praxik nyilvános mulatságokban épen nélkülözhetlenek, közülök kerül ki a táncmulatságok rendezősege és hűségesen robotoló táncos kara. Ebben vetélkednek a jogász fiataltsággal. De vannak a praxiknak szegény ifjúkat segítő egyleteik, dal-, zene-, vivó- és olvasó-önképző körük. Kolozsváron tűzoltó egyletük van, Keszthelyen a csónak- és úszóversenyek matadorai kerülnek ki belőlök. A kassaiak a szeszgyártáshoz alaposan értenek, a debreczeni praxi kitartó táncos, de a lópatkolási mellékanyagot is sike-renek ki belőlök. A kassaiak a balatoni sportok nagymestere, de úgy mellékesen leteszi a gépfűtői vizsgát is, a kolozsvári praxi pedig ügyesen kutatja ki bonckésével az előtte fekvő állati hulla belső titkait.

A praxik a 3 ik év végén szinte szomorúan búcsuznak el egymástól, könnyezve kísérik egymást a vasutra, s 10 évi találkozási erős fogadalmat tesznek: melyet mindenki meg is tart.

Most, hogy a keszthelyi gazdasági tanintézet fennállásának 100 éves ünnepélyét ülte, s új palotáját (100 év óta a negyediket) felavatta: szinte sok régi és ifjú praxi, gazdaság sereglett össze az ország minden részéből, örülvén egymásnak s a magyar mezőgazdasági tanügy ily szép föllendülésének — időszerűnek tartottam megismertetni a praxist, a magyar deák társadalom egyik alakját. Cserjés Lajos.

A ZÖLD GYEPRŐL.

Mily hatalmas, terebélyes fává nőtte ki magát az az igénytelen kis cserje, melyet Széchenyi István gróf ültetett el hetven évvel ezelőtt Rákosnak homokbuczáin!

KÓPÉ.

1827 június 6-án, egy szerdai napon tartották meg az első nyilvános lóversenyt Pesten. Annak előtte is voltak ugyan már hazánkban lófuttatások, de azok csak magánjellegűek voltak. Ilyeneket rendeztek Somogyban, Pozsonyban, a gróf Hunyadyak úrményi birtokán, — de bizonyos rendszeresség, versenyszabályok, a tenyészők által való tömeges pártolás, a nyilvánosság csak a pesti versenyyel lépett életbe s a magyar lóversenyügy voltaképen itt veszi kezdetét.

Gróf Széchenyi István lángelméjében született meg az eszme, hogy a magyar ló tenyésztése czéljából, az arra hivatott, nyilvános versenyeket jó volna meghonosítani az országban. Nehezen ment az eszme kivitele, ellenzéke támadt a ternék, de Széchenyi vasakarata legyőzött minden akadályt, s az alatt, mig vajudott a dolog, ő nem szünt meg ez ügyben működni, s 1827 május havában részletesen kidolgozott kész tervvel állott elő. Meggyőzte a kételkedőket, kik rövid idő alatt mind táborába szegődtek. Maga mellé vette gróf Keglevichet, báró Oreyz Lőrinczet, báró Wesselényi Miklóst, báró Wenckheim Józsefet, Heinrich N. Jánost, s lóra ülven, bebarangolták a város határára, megtalálni a célra alkalmas helyet. Három napi keresés után, versenyezőre legalkalmas térségnek, a Rákosnak az Üllői-úttól jobbra eső ama részét találták, a mely a «határ vendégfogadó és a tábort magazinum» közt feküdt.

Ezen térségen folyt le 1827 június 6-án az első nyilvános lóverseny, mint az akkori iratok bizonyítják: a «nézőket összeszesesen 25 ezerre lehetett tenni, és a kocsi számát 3 ezerre a lóháton levőkön kivül».

Hetven év múlt el azóta, s ezen aránylag rövid idő alatt mivé fejlődött a lóversenysport hazánkban! Telivértényesztésünk oly erős, megállapodott, mint a milyen csak egy van még a kontinensen: Franciaországban.

Alig van talán más mulatság, szórakoztató dolog, melyet annyira kedvelne a közönség, mint a lóverseny.

Nézzünk csak meg egy versenynapot a fényes berendezésű városligeti pályán. Legyen szép idő, szakadjanak bár az ég csatornái, mindig igen

PRÓSA.

BALEK.

PERSZE.

A BUDAPESTI LÓVERSENYTÉRRŐL. — Klósa György fényképei után.

sokan keresik föl a büszke telivérek igazító küzdelmeinek színterét. Azok ugyan, a kiket megáldott az ég földi javakkal s lefizethetik naponta az 5 forintokat, kényelmesen nézhetik — szakadó esőben is — a *fedett nagy tribünről* a versenyeket, de kiknek nincs több pénzük a belépő díjra 30 krajczárnál, azok szabad ég alatt kénytelenek végig élvezni egy egész délután izgalmait. S szakadó esőben is van ennek a helynek közönsége, egymásutánban álló sűrű esernyőtábor húzódik végig a korlát mellett, s bizony van olyan nap is, midőn többen nézik innen a versenyeket, mint túlnaról, a *nagy tribünről*. Ilyen a mi budapesti közönségünk; a mit egyszer megkedvel, kitart mellett mindvégig.

Fényképeink a most lefolyt őszi meetingen lettek felvéve. Ott van a *nagy tribün* díszes közönségével, mely a St. Leger futamának sorát lesi; az előtérben álló katonára herceg Esterházy Lajos, londoni követségi attasé, míg odább, a két beszélő alak egyike (ki zsebre dugott kezével áll) Lossonczy Mihály miniszteri tanácsos, a hazai lótenyésztés vezetője. A *birói páholyban* gróf Bathhány Elemér látható, a háttal ülő két alak pedig gróf Degenfeld Imre és herceg Pálffy Miklós.

Többi képünk a versenyter négy lábú hőseit örökíti meg. Ott van *Eigenlich*, Wahrmann Rikárd két éves ménje, mely megmentette a hazai tenyésztés jó hírnevét a Hatvani-díjban a graditzi porosz kir. főnénes Mummelgreis-je ellenében. Ott van Egyedy Arthur *Kópé*-ja, mely a 60,000 koronás St. Legerben második lett Statesman után; nyergében a champion jockey: Adams ül. Majd: gróf Hadik Barkóczy Endre két éves *Prosa*-ja (lov: Wilton), Lederer lovag *Balek*-je (lov: Slack) és Schosberger báró *Persze*-je (lov: Marsh).

HELFI IGNÁCZ.

1830—1897.

A magyar országgyűlés képviselőháza, különösen pedig annak függetlenségi és 48-as pártja egyik legrégebbi és leghíresebb tagja volt Helffy Ignác, aki hosszas és súlyos szenvedés után e hó 11-én, hétfőn, végezte be munkás életét.

Országosan ismert és becsült szereplője volt ő közéletünknek, melyben mint a szentlőrinci választó kerület országos képviselője, 1870-ben lépett föl. Széles körű műveltségével és kiváló egyéni tulajdonságaival a maga erején is méltó helyet tudott volna magának kivívni a politikában s a társadalomban; de népszerűsége, sőt tekintélyre jutását nem kevésbé gyámolította az a bizalmas összeköttetés, a melyben Kossuth Lajosnál állott, kinek mintegy képviselője volt ide haza, a miért pártfelei Kossuth *palatinusának* szokták nevezni.

Helffy Ignác 1830-ban született Szamos-Ujváron szegény zsidó családból, mely akkor még Heller nevet viselt. Vallását csak férfi korában cserélte föl a r. katolikusra. Hajlama és tehetsége a tanulói pályára vonzotta s ő folytonos szükködése mellett is csakhamar annyi ismeretre tett szert, hogy 14 éves kora óta saját erején volt képes magát fontartani s tovább képezni. Az Alföldre vetődött, hol egyes családoknál házitaniótól működött. Később Pestre került, hogy tanulmányait befejezze. Ekkor már írogatni is kezdett s fordítgatott idegen nyelvekből, melyeket bámulatos könnyűséggel és sikerrel sajátított el. Midőn azonban felsőbb tanulmányait bevégezhetné volna, 1848-ban őt is magukkal ragadták a szabadsági mozgalmak. Beállt katonának is a verbászi táborban, de még győnge volt a fegyverviselésre. Ezért visszatért Pestre, hol Kossuth irodájában kapott alkalmazást s ott különösen rendkívüli nyelvismeretével használható munkának bizonyult. Kossuth Debreczenbe is magával vitte, hol egy ízben olyan ügyes hazafiás cikket írt az oroszok ellen, hogy

azt Csányi mint proklamációt nyilvánosan kifüggesztette Aradon. A világoi fegyverletétel után haza tért Erdélybe s ott bujdosott egy darabig; de csakhamar elfogták s a „Purgationsgericht” elé hurcozták. Rövid fogság után azonban korára való tekintetből szabadon bocsátották. Ekkor ő újra visszatért tanulmányaihoz. Pesten, majd Bécsben és Paduában végezte az egyetemet s oly sikerrel, hogy Paduában doktori címet és tanári oklevelet is nyert. Még diák korában írt egy „Világtörténet Zsebben” című kis könyvet. Olaszul tökéletesen tudván, Mantuában tanári állást kapott; de ezt 1859-ben elvesztette, mert az osztrákok megtudván, hogy Helffy a magyar menekültekkel összeköttetésbe lépett, arra kényszerítették, hogy 10 órai idő alatt távozzék még a városból is.

Helffy ekkor Milanóba ment, ott nyomdát szerzett s „Alleanza” címmel olasz politikai lapot alapított, melyben nagy hévvel karolta föl és szorgalmasan nyolcz éven át a magyar, velencei, római és lengyel emigráció ügyeit és érdekeit. Ekkor jutott Kossuthal bensőbb viszonyba, a ki mind nagyobb bizalmában részesítette és szinte családja tagjává fogadta, mit Helffy hű-

HELFFY IGNÁCZ.

Ellinger fényképe.

séggel és ragaszkodással viszonzott egész életén át. Az 1867-iki kiegyezés új irányt adott Helffy hirlapírói és politikai tevékenységének. 1869-ben „A magyar magyar” című lapot alapította, melyben Rochefort „Lanterne”-jének modorában szenvedélyes hangú támadásokat intézett a kiegyezés, annak létesítői és védői ellen. Ez a lap azonban másfél év múlva (1870) megszűnt. Helffy a nyomdáját eladta s egy időre Angliába ment. Mikor onnan visszatért, Turinban azt a váratlan hírt tudta vele Kossuth, hogy itthon a szentlőrinci kerület, mely előbb Kossuth Ferenczet kínálta meg mandátumával, őt választotta meg országos képviselőjévé. Erre Helffy hazatért s választó kerületének meglátogatása után elfoglalta helyét az országgyűlésen, mint a szélső balpárt tagja. Eleinte a külügyi és államjogi vitákban vett élénk részt; később, mint a pénzügyi bizottság tagja, leginkább közgazdasági és pénzügyi kérdésekkel foglalkozott. 1871-től 1872-ig a „Magyar Ujság” című politikai lapot szerkesztette. Ugyanekkor Simonyi Ernővel együtt ő vitte a párt ügyeit, bár voltaképp pártvezér soha sem volt. Irodalmi és politikai működésének becsét és fontosságát a nagyközönség szemében is igen emelte az, hogy állandó levelezésben állt Kossuthal, ki úgy a párthoz, mint a nemzethez intézett nagy hatású leveleit rendszeresen Helffy útján juttatta a nyilvánosság elé.

Helffy 1870 óta, vagyis 27 éven át folyvást tagja volt a képviselőháznak. 1878-ban Debreczen, 1881-ben Szent-Gothárd, 1884-ben Székely-Keresztúr, 1887-ben, úgyszintén a legutóbbi választás alkalmával Szegvár küldte föl az országgyűlésre. Mindig a szélső ellenzék tagja volt s a pártbeli villongások alkalmával rendszeresen békéltető szerepet vitt. Nem volt nagy szónok, de mégis figyelmet kellett minden föl szólalásával, mert alapossga és tárgyilagossága mellett az övétől eltérő álláspontok iránt is méltánylással viselkedett, és más nézetek irányában sem tagadta meg soha az érdem és találmány elismerését, a mivel az ellenpártok becsülését is kivívta.

Nem kis érdeme Helffynek, hogy Kossuth Lajost, mikor veszteségei miatt anyagi aggodalmak fenyegették, ő birta rá nevezetesen „Iratok”-nak kiadására, melyeknek nyomtatás alá rendezésével őt bízta meg a hírneves szerző. E történetírásunkra nézve igen fontos „Iratok”-ból eddig négy kötet jelent meg, melyeket Helffy olaszra is lefordított; az ötödik kötet is munkában volt, de azt halála miatt befejezetlenül hagyta.

Helffy Ignácot irodalmi munkásságáért 1894-ben tagjává választotta a „Petőfi-társaság”, melyben „Költészet a politikában és a politikai költészet” című értekezéssel foglalta el székét.

Elhunytakor a képviselőház elnöke szép beszédben méltatta Helffy Ignác hazafiúi és képviselői érdemeit s a képviselőház jegyzőkönyvileg örökítette meg emlékét.

Gyermeki nem maradtak, mert házassága, melyet az előt 30 évvel Olaszországban oda való származású nejével kötött, magtalan volt. Temetése nagy részvét mellett f. hó 13-án történt.

EGYVELEG.

* Gyors elválás történt közelebb Chicagóban. Egy Ketcham János nevű gazdag polgár október 2-án 2 óra 10 perczkor délután beadta válókeresetét, 3 óra 10 perczkor kihallgatták a feleket, 3 óra 43 perczkor kihirdették az ítéletet, 3 óra 47 perczkor hivatalosan kiállították azt, s 4 óra 15 perczkor az elvált nő átvette a 30.000 dollárban megállapított kárpótlási összeget.

* Korai házasságok. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint Kelet-Indiában 14 évesnél fiatalabb házas van 100.000 fiú és 627.000 nő, ezenkívül 8600 fiú és 24.000 leányt szülik már 4 éves koruknál előbb törvényesen eljegyeztek.

* A sziv sebéth sikerült egy frankfurti orvosnak meggyógyítani a sziv összevarrása által. Eddig az ily sebesülések feltétlenül halálosoknak tartották és nem is gyógyították.

* A csók csodálatos módon csak a tropikus égaj és a sarkvidék ösalkok között ismeretlen valami. E helyett az emberek egymásnak orrát döröglik meg, vagy — mint Birmában szokás — megszagolják egymást.

* Köves haj. Kolumbia délamerikai államban gyakran észlelik, hogy a szakál szőrein apró kőkemény fekete testek keletkeznek, melyek fésülés közben kavicsokhoz hasonló zajt okoznak. Kiderült, hogy ez különös gombafaj, melyet csak fertőtlenítés után lehet eltávolítani.

* A legsúlyosabb ember jelenleg 339 kiló nyom, magassága éppen 2 méter. A híres embert „Vidám drágakő” cím alatt mutogatták. 1863-ban született, szülői rendes nagyságu volt s ő is csak 18 éves kora után kezdett ily rengeteg mértékben gyarapodni.

* A legmélyebb tó a földön a Bajkál-tó Szibériában. Mintegy 23,000 négyzet kilométernyi területű, 1220 méter mély s mivel a víz tükre 411 méter magasságban van a tenger színe felett, a tó feneké 809 méternyire van a tenger színe alatt.

* A hangya is szerepel a növények megtermékenyítésében és terjesztésében. Egy közönséges sárgavirágú fű (Schöllkraut) húsos magva ugyanis kedvez elledék a hangyáknak, s azért örömet hordják a bolyaikba. A mag különben sima; a szél nem hordaná szét. A hangyák szerepe oly nagy e tekintetben, hogy a magokról s növényekről jóformán meg lehet ismerni rendes útonvalókat. Egyes ilyen fűvek régi fatörzsekben, meredek sziklák falain is találhatóak.

LÁNG LAJOS.

Alkotmányos életünk három évtized óta tartó újabb fejlődésében nem csekély volt az a szerep, mely a mai Magyarország intézményeinek megteremtésében a *land-politikusokra* jutott. Kerkapoly Károly, Pauler Tivadar munkássága az egyetemi katedra és a miniszteri bársonyszék között oszlott meg; újabb ugyanazt látjuk Szilágyi Dezsőnél, egyideig látjuk Eötvös Loránd bárónál és látjuk a jelenlegi oktatásügyi miniszternél, Wlassios Gyulánál. Pulszky Ágostnak egy negyedszázadra terjedő parlamenti pályája párhuzamosan haladt jogtanári működésével, Kautz Gyula, Hoffman Pál, Schvarcz Gyula és többen szintén egyesítették működésükben az elméleti tudást a gyakorlati törvényhozóval.

A magyar tanár-politikusok közül való dr. *Láng Lajos* is, a képviselőház alelnöke, a budapesti tudomány-egyetemen a statisztika rendes, a közgazdaság- és pénzügytan jogosított tanára, kit Ő Felsége ez évi szept. 30-án kelt legfelsőbb kéziratával a valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal tüntetett ki.

Láng Lajos magyar polgári szülő gyermeke. Az 1849. év szomorú emlékü októberi napjainak egyikén, 13-án született, Budapesten. Középiskolai tanulmányait a piaristák gimnáziumában végezte, a jogot Berlinben és Párisban kezdte, majd a hetvenes évek elején Budapesten végezte be. A hetvenes évek első felében színműírással is próbálkozott; Szana „Figyelő”-jébe esztetikai tanulmányokat írt, stb. E mellett azonban már külföldön megkezdett közgazdasági és pénzügyi tanulmányai is mindinkább foglalkoztatták, úgyannyira, hogy 1877-ben a közgazdaságtanból egyetemi magántanára habilitáltatott. Ugyanekkor kezdett az egyetemen előadni Wekerle Sándor, a ki még, mint pénzügyminiszteri tisztviselő, a pénzügyi jogokat volt magántanára. Láng Lajos nevét már ez időben sűrűn emlegették az egyetemen kívül a közéletben is. Láng ugyanis, a ki még külföldi útból irogatott a „Hon”-nak és „Ellenőr”-nek, előbb az „Ellenőr”-nek belső munkatársa, majd 1881 decz. közepétől fogva „lapvezér” minőségben vezetője is lett. Időközben, Horvát Boldizsárnak, az egykori igazságügyminiszternek leányát vette nőül. Az 1878-iki választások alkalmával Szakcsón, Tolnamegyében, szabadlevél párti programmal képviselővé választották.

Az országgyűlésen első beszédét 1879. évi február 21-dikén, az azon évi költségvetés általános tárgyalása során mondta el, fényes jelét adván e szakban való nagy tudtosságának. Egyszeresmind irodalmilag is szorgalmasan munkálkodott. Egyebek közt lefordította Leroy-Beaulieu híres pénzügytanát, 1881-ben pedig megírta „A közgazdaság elmélete” című könyvét, mely főképp előszavával keltette fel tudományos köreink figyelmét. Megrója ebben a német közgazdasági iskola túlságos utánzását, mely „elsajátította” mindazt, a mi az írókban rosz és nem tanulta meg tőlük, a mi utánzásra méltó, t. i. a hazai állapotok beható tanulmányozását. Noha e munká-

jában egyoldalúan John Stuart Mill deduktív módszerének álláspontjára helyezkedik, mindig sajnálhatjuk, hogy „A közgazdasági tudomány rendszere”, melynek első kötetül szerepel a fentemlített mű, máig is befejezetlen, mert a második és harmadik kötet — közgazdasági politika és pénzügytan — még nem jelent meg.

Alig telt el ez első nagyobb tudományos munkájának megjelenése után néhány hónap, mikor a budapesti egyetemen Konek Sándor halálával megüresedett statisztikai tanszékre rendes tanárná neveztek ki (1882. december havában) az akkor alig harminczhárom éves fiatal magántanárt. Nem telt bele két év és megindult Láng szerkesztésében s az ő terve szerint a „Magyarország statisztikája” című nagyszabású kézikönyv, talán legbecsesebb terméke e szakba vágó

LÁNG LAJOS.

Koller utódi fényképe.

egész irodalmunknak. E két kötetes nagy munka, melynek bevezetését és népszerűségi részének felét maga a szerkesztő írta, Láng előadásával egyetemben újjáalakította a statisztika hazai tanítását. Elődje, Konek, még a régi statisztikának volt fáradságtalan szorgalmú és nagy tudományú képviselője; az ő tankönyve még földrajzot, közjogot és közigazgatási jogot is tartalmaz, úgy hogy a tanuló a statisztikában jórészt kritikátlan ismétlést kapta a más szakokban sokal jobban előadott, mert az illető tudományok sajátos módszerével kifejtett tanoknak. Láng ez idegen törmelékekből kitisztított épületet emelt, ő a statisztikát mint az állami és társadalmi jelenségeknek számlálásán alapuló, tapasztalati megfigyelésének eredményét adja elő.

Statisztikai előadásai mellett a nyolczvanas években még közgazdaságtant, pénzügytant és pénzügyi jogot is adott elő; nagy statisztikai munkája és e körbe vágó tanulmányai mellett pedig kisebb közgazdasági dolgozatokat is írt. Ma is sokat idézik az ifj. Széchenyi Imre gróf

„Amerikai levelei” ellen írt két agrárpolitikai dolgozatát, melyek 1883-ban a „Nemzet”-ben, később „Minimum és homestead”, „Minimum és majorátus” címmel az Akadémia kiadásában külön is megjelentek. Az Akadémia ugyanez évben levelező, 1892-ben pedig rendes tagjává és a nemzetgazdasági bizottság elnökévé választotta Lángot, a ki az 1885-ben alakult nemzetközi statisztikai intézetnek is tagja.

Politikai működésének természetesen az országgyűlésen nyílt alkalmas tere, hol 1881 óta a legutóbbi választásokig Pápa városát képviselte, miközben a pénzügyi és közgazdasági bizottságok előadója volt, mely minőségében nemcsak szakképzettségének, hanem a politikai szónoklatban való nagy ügyességének is annyi jelét adta. 1889 április havában, a Tisza-kabinet újjáalakítása alkalmával a pénzügyminiszterium politikai államtitkárává neveztetett ki. Láng ez állásában negyedfél évig volt egykori tanártársának, Wekerle Sándor pénzügyminiszternek, államháztartásunk rendje helyreállítójának munkatársa. Fontos reformalkotások esnek ez évekre, így az 1892-iki valutatörvények, a konverzióra vonatkozó tárgyalások, stb. Ama kiváló érdemek, melyeket Láng ez ügyek körül a miniszterrel és Enyedi Lukács akkori miniszteri tanácsossal együtt szerzett, 1892-ben a Lipót-rend középkeresztjét, visszalépése után, 1893 január havában pedig a legfelsőbb elismerést szerezték meg számára.

Az 1893. év nyári felében Láng már ismét visszatért tanári székébe és folytatta egyetemi előadásait; ugyanez évben a jogi kar, ezúttal második ízben, dékánná választotta. Emlékezetes az a formailag is kitűnő beszéde, melyet ez állásában az iskolai év megnyitásokor az ifjúsághoz intézett.

A következő 1894. évben Láng ismét gyarapította a tudományos téren szerzett érdemeit, midőn a Magyar Közgazdasági Társaságot megalapította. Legújabbban a quota megállapításáról írt röpiratával keltett feltűnést.

A most folyó országgyűlés azzal méltatta, sőt tüntette ki Láng Lajosnak parlamenti érdemeit, hogy őt egyik alelnökévé választotta. Ebben a díszes állásban érte a legújabb királyi kitüntetés. B. G.

KÜRY KLÁRA TRILBYJE.

Szinte irodalmi esemény-számba ment, mikor néhány évvel ezelőtt megjelent az angol könyvpiacra Georges du Maurier „Trilby”-je, s a kapós regényt siettek mielőbb lefordítani nálunk is. A közönség mohón olvasta, már csak azért is, mert a legújabb csodával, a hipnotikus titkaival ismerkedett meg benne egy érdekes mese keretében.

Mikor aztán a regénynek megvolt már a nagy hire, Paul M. Potter sietett belőle drámát csinálni, mert ebben az alakjában még jövedelmezőbbnek ígérkezett. És a közönség csakhamar meghódolt neki, zsufolóságig megtöltötte a színházakat; már nálunk is előadták több, mint ötvenszer.

Úgy a regény, mint a dráma egy fiatal, szép modell-leány történetét mondja el, a ki könnyűvérdű festők környezetében is megőrvja igazi szüzességét. Beleszeret egy festőbe, a ki szintén tisztja, szenvedélyes vonzalommal viseltetik

KURY KLÁRA MINT TRILBY (I. felvonás).

íranta, de mindkettőjük boldogságát megakadályozza Svengali, végzeteszerű föllépésével. Hipnotizáló hatalmával magához ragadja a gyöngye leány akaratát, s akarata ellenére énekesnőt, még pedig világra szóló énekesnőt képez belőle. Uralkodik is fölötté haláláig, sőt még azután is. Mert mikor meghal, s a régi barátok már-már kigyógyítják áldozatát, elégséges, hogy a szegény Trilby csak az arcképét megpillantsa, s félelmetes zsarnokát a halálba is követi.

Képtelen ez a mese regényben is, drámában is. De a regényt ügyes ember írta meg; a bohém-élet festése kitünő, Trilby alakját pedig igazi költészet lengi körül, s kedvessé tudja tenni az olvasó előtt. A drámának ez kevésbé sikerül, s ime mégis bejárta az egész világot. A művésznők vetekedve fejtették ki minden tehetségüket ennek a szerepnek az ábrázolásában.

Budapesten a Vígsház hozta színre a darabot, s Dely Emma és Varsányi Irén fölváltva játszották az idegizgató, farszort szerepet. Legutóbb pedig a népszínház egyik művésznőjének, Kury Klárának jutott eszébe, hogy újra fölébresszi a már szunynyadni kezdő Trilby-lázt, a mi sikerült is neki, mert a közönség csak úgy törte magát a belépti jegyekért.

A mit Trilby egyéniségéből föl tudott fogni és meg tudott érteni, az az ő saját egyénisége is: a Trilby kedvessége, üde fiatalága, és romlatlan, természetes gondolkodása. A bohém-tanyán (az I. felvonásban mint model, a II-ikban mint grisette) igazán az a Trilby volt ő, a kinek a nevére verőfényt fakaszt, a hangja csengése zene, s a ki önkénytelenül is meghódít mindenkit. Ez Kury volt, az operette-primadonna, a szubrett.

Hogy a drámai jelenetekben (a III-ik felvonásban mint híres énekesnő, s a IV-ikben

haldokolva) nem volt olyan erős, hogy a sírásának nem volt meggyőző ereje, s a meghalása sem hatott meg bennünket úgy, hogy kellett volna, az csak természetes. Tán mindezt jobban elhittük volna neki, ha a megszokottság nem rontja le az illúziót. Bajos volt elfelejteni a síró Trilby mellett a kacagó Kuryt, s nem hittük el, hogy igazán meghal, az a kitől annyi pajzán dalt hallottunk és tanultunk el. Az operette-primadonna harcra kelt a drámai művésznővel, s míg az enyelgő jelenetekben teljes volt a siker, a drámai mozzanatoknál amaz legyőzte emezt.

És erről igazán nem tehet Kury Klára. De nincs is oka búsulni miatta egy perczig sem. Az a temérdek virág és minduntalan fölhangzó taps, a melylyel vállalkozását jutalmazták, kibékítheti a legszigorúbb kritikával is.

Ez az érdekes vállalkozás adott alkalmat nekünk is, hogy egyet-mást elmondjunk Trilbyről, s magyarázatul ahhoz a bájos négy képhez, melyet mai számunkban közlünk, megemlékezünk különösen a Kury Klára Trilbyjéről is.

Operette-primadonna és drámai szende, ez a két véglet az, a mit együvé hozott a Kury Klára szeszélye, vagy mondjuk, — ambíciója. De még úgy sem nevezhetjük művészi becsvágnak, mert Trilby nem az a szerep, a melynek eljátszása nagyszabású művészi feladat volna.

Kury Klára mindazáltal lelkiismeretes gondolat fogott tanulmányozásához. Kórházakat, tébolydát látogatott meg, s végignézt néhány hipnotikus kísérletet, s mindezt azért, hogy teljes hűséggel adhassa a hipnotikus jelenetet, az alvajárást, s az idegyöngeség okozta halált. Szerepének ehhez a részéhez szükséges is volt a tanulmány, mert ez utókére is csak másolás, külsőségek elsajátításából áll.

És még egyszer kell ismételnünk, hogy maga

a szerep is olyan, a mely nem alkalmas senkinek a drámai tehetség bemutatására. Nem öntudatosan fejlődő cselekmény keretében, nem lélektan rugók által mozgatva áll elénk a Trilby tragikum, hanem egy ráérőszakolt, természetellenes végzet sodorja a bukásba, a Svengali torz alakja és lelketlensége, s épen ezért legföljebb csak szánalmat tud ébreszteni, de a költői igazságszolgáltatással adós marad.

Kury Klára, mikor eljátszotta a népszínházban a Bábos pacírtát, sokkal nagyobb művésznőnek és erősebb drámai tehetségnek bizonyult, mint Trilbyben.

Mindez azonban nem von le semmit ennek a művészi kuriózitásnak az érdekességéből. És a ki végignézte Kury Trilbyjét, mind a négy felvonásban érdekes, bájos alakkal ismerkedett meg, a Kury Klára Trilbyjével, mely már külső megjelenésével is hatott. És a ki megnézi ezt a négy képet, az igazat is ad nekünk.

Erdélyi Zoltán.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Görög és latin remekírók. A tud. akadémia classica-philologiai bizottsága évek előtt megindította a görög és latin remekírók magyar fordítását, az eredeti szöveggel együtt. A becses gyűjteményből ismét két nagy kötet hagyta el a sajtót a Franklin-társulat kiadásában.

Az egyik: *Propertius elégiái* (latinul és magyarul), fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Csengeri János, a klasszikusok e kipurált tolmácsa, ki most a császárság korabeli híres lantost is bevezeti költészetével a magyar közönség közé, a költészet barátainak élvezetére. A költői fordítás munkája mellett még a felvilágosítások és magyarázatok feladatát is díszreteresen teljesítette. A 471 lapot tevő kötetnek felét foglalja el Propertius élete és költészetének jellemzése s a minden egyes darabhoz nyújtott jegyzetek, fejtegetések. Ára 3 frt. — A másik könyv: *Suetonius Tranquillus* nagy könyve: *Császárok életrajzai*, fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta dr. Székely István. Ama klasszikus munkák közé tartozik Suetoniuse, melyek a századok folyamán értékőkből nem vesztettek, az elbeszélés elevevége és szépsége, melyért sokan Tacitusnak is fölébe helyezik, ma is megragad. Róma történetének legérdekesebb és legváltozatosabb kora vonul el előttünk Julius Caesar, Augustus, Tiberius, Caligula, Claudius Nero, Galba, Otho, Vitellius, Vespasianus, Titus és Domitianus császárok élete rajzában. Suetonius könyve a jó magyar fordításban 2 frt 40 kr., latinul és magyarul 4 frt.

A sakkjáték tankönyve, kezdők és haladottabbak számára, írta Márki István. Mintajátésmakkal, számos feladvánnyal és 129 ábrával. Második kiadás, s az Athenaeum-társaságnál jelent meg czimképes vászonkötésben.

Huszonöt esztendeje, hogy a terjedelmes derék szakmunka első kiadása a közönség kezébe jutott s azóta használja. Az új kiadás Márki Sándor kolozsvári egyetemi tanár, az elhunyt szerző öccse rendezte sajtó alá. Az új kiadásban a könyv lényegén semmi változás nem történt, hiszen a sakknak benne előadott törvényei örök-érvényűek. Márki István könyve a sakkjáték történetének és irodalmának rövid ismertetése után első sorban a sakkjáték elemeit, az általános játékszabályokat ismerteti könnyen érthető módon, majd a játékmegnyitások érdekes és tanulságos neveit és eseleit sorolja fel és a végjátékokról szintén kimerítő oktatást nyújt. Több mint 100 oldalt foglalnak el a mintajátésmakk nagyírú sakkzókönyvén, összesen 83 ly játszma, melyek megértését a világosan rajzolt ábrák megkönnyítik. A csinosan kötött könyv ára 2 frt 40 kr., s minden könyvkereskedésben kapható.

Nemzeti színház. Az őszi színházi időszakban a nemzeti színház szeptember 17-ikén mutatta be az első újdonságokat, három apróságot. Ezekből egy eredeti, kettő francia. Különösebb hatása egyiknek sem volt. A magyar szerző, *Szomaházi István*, az ismert novellista és tárczíró először fordult most a színpad felé szerényen, *„Hőfűvés”* című vígjátékkal, s inkább elevevége hatott, mintsem a színmű tartalmával. A két francia apróságnak egy nálunk nagyon kedvelt és szellemes író a szerzője: *Pailleron*, de most előadott művei közül csak egyiket, a *„Többet észszel”* címűt élvezte a közönség.

Szomaházi István kis darabja boházatos túlszókából alakult, de élénkségében színpadi képes-

KURY KLÁRA MINT TRILBY (II. felvonás).

seget tanusít. A színhely egy vidéki kis város táviróhivatala, a hol a hófúvások miatt megrekedt vasúti közlekedés megnyíltát táviró útján tudakozzák a szomszédos stációknál és a személyes közlekedés megakadott tudatni valót adják tovább, még szerelmes üzeneteket is. A táviróíró, kit csak nem régebben helyeztek ide a fővárosból, maga is szerelmes. A kit ismeretlenül megszeretett a fővárosban, egyszerűen csak megjelenik egy távirattal, a mely menyasszonyt üzenetét visz a vőlegénynek. Végül azonban kiderül, hogy az ideál nem a maga, hanem egy barátja nevében táviratozott. Még tehát szabad a remény lehet szívéhez. A közreműködők jól dolgoztak a vígjáték érdekében, főleg *Zilahi*, a táviróíró, *Vicváry* a sokat táviratozó ügynök, *Gabányi* az öreg hivatalosolga, *Vizvári Mariska*, s még *Horváth Zoltán*, *Györgyné, Kertész E.* a szerzőt tapsokkal hívta a közönség, de nem jelent meg.

A Nemzeti színháznak következő újdonsága a Németországban jövévő drámáiról, *Hauptmann* Gerhard *„Crampton mestere”* című darabja volt, melyet okt. 8-án adtak először. A szerző vígjátéknak nevezi, vidámság azonban nagyon kevés jut a színpadra, a cselekvény szegényes, lassu, csupán a főalak, Crampton festő, mutatja a szerző jellemzési erejét. Ő is, mint Molière, egy alak megteremtésére törekedett, körülötte azonban kopár maradt minden. A közönséget ezért Crampton maga sem érdekelte.

Crampton mester festő és akadémiai tanár. Mikor megismerkedtünk vele, már desperátus ember. Könnyelmű, léha, kinek ha volt valamikor szellemi tőkéje, azt már elfecsérelte, anyagiat pedig nem szerzett. Jól kezdte, de rosszul folytatja. Azt azonban nem tudjuk meg, hogy félreismert genievél van-e dolgunk, vagy egy önhitt fráterrel. Eladósodott, családja is elfordul tőle, csak kisebbik leánya ragaszkodik hozzá. A mester maga tele van elkeseredéssel és iszik. Az iszákosság testileg is megtöri s ennek feltűntetésére ábrázolója, *Ujházi Ede* nagy gondot fordít. Egyszer hire terjed, hogy az uralkodó nagyherceg, ki Crampton már a régebbi időkből ismeri, a festő-akadémiát meglátogatja. Reménykedik, hogy az ő műtermét is meglátogatja, képet vásárol tőle, s ekkor még rávirrad. De a herceg nem keresi föl, sőt Crampton tanári állásából is elcsappják. Itt szeretnők tudni, hogy Crampton mellőzött tehetség-e, vagy egy a sok közül, a ki véletlenül emelkedett ki a többiek közül. Résztét érezzünk-e iránta, vagy az igazság kezét lássuk rajta, — ezt a felfogást a szerző nem tisztázza a néző számára. A mester most már korhelykedik, s eljut az örvény széléhez. Egyik tanítványa,

egy gazdag fiatal festő, szerencsére megszereti Crampton lányát, el is veszi feleségül. Előbb azonban az elzúllott festő számára szép műtermet rendeznek be, eladogatott holmiját visszavásárolják. Crampton megint a boldogabb idők keretében találja magát, leánya menyasszony és boldog. A leendő vejét pedig biztatja, hogy most már mindketten dolgozni fognak. De vajon megteszi ezt Crampton, arról semmi megnyugtató, még az sem, hogy van-e még tehetsége dolgozni. A vígjátékot úgy látszik Ujházi kedvéért fordították le, ki az elzúllott, iszákos mestert kitűnőn játszza. A szerelmes fiatal festőt *Dezso* adta. *Vizvári Mariska*, *Paulayné Adorján Berta*, *Császár, Gabányi* a darab többi szereplője. A darabot *Karcsag Vilmos* fordította magyarra.

Bánk bán olaszul. Az ifjabb *Salvini* Budapestben időző olasz színtársulata e hó 11-ikén mutatta be a Vígsházban olasz nyelven Katona *„Bánk bán”* ját, Gausz Viktor fordításában. *Salvini* nagy tanulmány tárgyává tette a magyar tragédiát, s a szerep drámai elemeit hatásosan kidolgozta. Az természetes, hogy a magyar közönség, mely a darabban a nemzeti vonásokat is megszokta, ezeket az idegen színészek ábrázolásában föl nem találhatja, mert a történelmi tartalom előtűn ismeretlen.

Salvini nagy hévvel játszotta három este Bánkot, s mélyére hatott szerepe tragikai tusájának, szenvedéseinek. Mellette *Getrudis királyné* személyesítőjét, *Aliprandi* asszonyt tapsolta legjobban a közönség, kivált Ottóval való jelenet után. *Salvini* asszony *Melindája* rokonszenves és meleg volt és tettett is. *Maione Diaz*, mint *Biberach*, ügyes és tartalmas intrikus színésznek mutatkozott. *Rogoli* játszotta Ottót, *Fiochi* pedig *Mikháit*. *Orlandini* azonban a *Tiborcz* szerepében csak a panasz keserűségét találta el, s nem a fájdalomt, melyben az egész nép szenvedése nyilvánkozik. *Cruichi* mint *Petur bán* állt legtovább szerepétől, mert a büszke és elkeseredett főúr oly tösgyökeres magyar, hogy olaszos hévvel ezt a mély karaktert pótolni nem lehet. A község végig tapsolta az előadást, s a fordítót is kihívta.

Az operaszínházban az utolsó két esztendő alatt hat eredeti új operát hoztak színre, a mi nemcsak a szerzők, hanem az igazgatóság érdeme is. Okt. 14-ikén is eredeti új dalmű bemutatása volt. Ez a konzervatíviorum derék tanárának, *Aggházy* Károlynak *„Maritta”* című kétfelvonásos operája, szövegét írta *Fuhrmann Irén*. A szöveg igen romantikus elemekből van összeillesztve nagyjából. A zene azonban meleg és kellemes, s érett tanulmányok gyümölcse. A szerző lírai tehetsége bő alkalmat talál, hogy érvényesültesen, ezt a közönség is hamar fölismerte s a műnek tisztességes sikeréhez maga elismerésével is hozzájárult. Az előadás is jó volt. *F. Penny Irén* a czim szerepet énekelte, a többieket *Arányi, Ney Dávid, Diósy, Szendrői, Kertész*. A szerzőt sokszor kitapsolták.

A népszínház az új igazgató, *Forzsoló Kálmán*, e hó 16-ikán veszi át. Akkor lesz az első előadás a *„Falu rossza”*, melyet 149-ikszor adnak. A népszínház eddigi rendezője, *Lukácsy Sándor*, ki mint

KURY KLÁRA MINT TRILBY (III. felvonás).

színműíró is nagy munkásságot fejtett ki, megvált az intézettől, melynek 22 év óta oly hasznos tagja volt. Búcsúzóul e hó 12-ikén egyik legjobb népszínművét *„A vereshajú”* adták. A közönség minden felvonás után tapsolta; a színházi személyzet pedig emléktárgyakat, koszorukat adott át, Evva igazgató gyómant gyűrűt. A tagok meleg érzését *Ferenczy József* tolmácsolta. Ugyanez este lépett először színpadra *Lukácsy leánya, Olga* *„A vereshajú”*-ban, s igen biztató fogadtatásban részesítette a közönség.

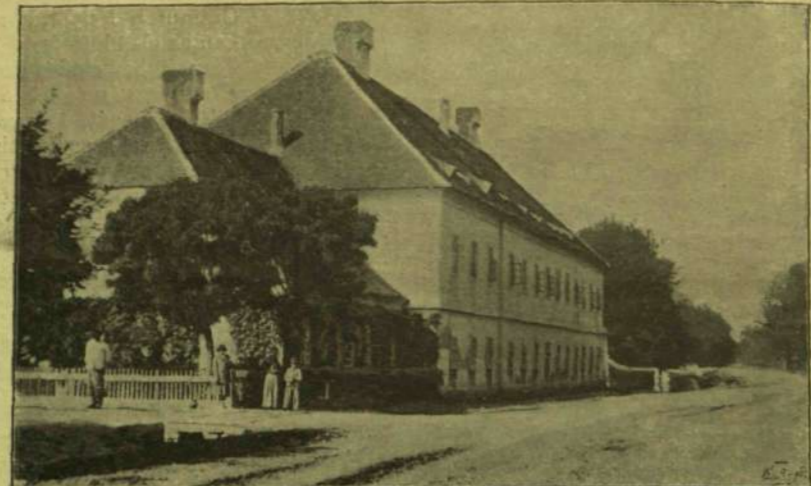
A Magyar színház okt. 16-iki megnyitó előadása hetefél óraker kezdődik, mert különben *„Az első lépés”* című prólóg és *„A gesák”* angol operette késő estéig tartana. Az előadásra meghívták a minisztereket, a főváros polgármestereit, a főkapitányt. A sajtó képviselőinek az igazgatóság október 9-ikén mutatta be a díszes nézőterű színházat.

KURY KLÁRA MINT TRILBY (IV. felvonás)

A KESZTHELYI GAZDASÁGI TANINTÉZET RÉGI ÉPÜLETE.

A KESZTHELYI GEORGIKON ÉPÜLETE.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A keszthelyi Georgikon száz éves jubileuma. Keszthelyen, a magyar gazdasági szakoktatás klasszikus helyén, e hó 12-ikén kettős ünnepet ültek: a gr. Festetich Györgytől alapított Georgikon száz éves emlékét és a magyar királyi gazdasági tanintézet új intézetének fölavatását. Az ünnepélyre Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter is megjelent, valamint számos volt tanítvány; Zalamegyét pedig küldöttség képviselte. A várost szépen földszíntették.

Mindenek előtt megkoszorúzták Festetich György grófnak a templomban levő síremlékét, még pedig Festetich Tasziló gr., Keszthely város és a gazdasági intézet külön-külön. Isteni tisztelet után a régi intézeti épület előtti téren gyülekezett a közönség, a hol Sparsam Pál gazd. intézeti tanár mondott beszédet. Ezután az új intézetbe vonultak, hol Csánády Gusztáv igazgató üdvözölte a vendégeket, majd a Georgikon száz éves multjáról tartott érdekes felolvasást. Miként ebből kitűnt, Festetich Tasziló gróf az új intézet létrehozása érdekében összesen 11.800 koronát adott. Uml Aurél intézeti hallgató Berzsényinek «Festetich Györgyhöz» című ódáját szavalta el, a dalárda a «Szózat»-ot énekelte, miközben Festetich Györgynek az intézet tulajdonában levő szobrára babérkoszorút helyeztek. Schall János tanár pedig felolvasta a zárköteteli okmányt. Délben lakoma volt, melyen

A KESZTHELYI GAZDASÁGI TANINTÉZET ÚJ ÉPÜLETE. — Décsy fényképe után.

szobor költségeihez. Gr. Jankovich László főispán gr. Festetich Taszilóra, az pedig az ország gazdasági fővirágzására emelte poharát. Lakoma után a miniszter Budapestre utazott.

A magyar tud. akadémia október 11-iki ülését Vécsey Tamás elnöklete alatt tartotta. Schwarz

Darányi miniszter mondta az első felköszöntőt a királynak. Dunst Ferencz apát a földmívelésügyi minisztert éltette, ki ismét felszólalt, a nagy Festetich György emlékét éltetvén s gr. Festetich Andor volt földmívelésügyi minisztert, ki az új intézet alakítását megkezdte s a felköszöntője végén 500 forintot ajánlott fel a Festetich Györgynek állítandó

Gyula olvasott föl a Cicero-kultuszról, kritika alá vevén két német könyvet, melyek Cicero helyét akarják megállapítani a kultúrában. A második fölolvastó Mátyás Flórián volt, a ki Anonymus nyomán fejtegette az ősmagyarok két szokását: a vérszerződést és a loáldozatot, s ezekkel párhuzamosan kiterjeszkedik más, ugyanabban a korban élő nemzeteknek hasonló szokásaira. Mind a két fölolvastást megéljenzették.

A Petőfi-társaság okt. 10-iki ülésén Bartók Lajos elnök megemlékezett a legutóbbi királyi kéziratáról, mely lelkesítő példát ad, hogy a nemzet ne feledje el nagyjait. A jövő évben, a 48-iki márczius nagy napok félszázados évfordulóján, a Petőfi-társaság díszes közgyűlésben fogja megünnepelni márczius 15-dikét, azonkívül kiad egy Petőfi-albumot, mely magában foglalja a nagy költőre vonatkozó összes becses adatokat, relikviákat és legendákat.

Ferenczy József nyitotta meg ezután a felolvasásokat, méltatván Dessewffy József gróf irodalmi hagyatékát, kiváltképpen levelezését. Torkos László három lírai költeményt adott elő. Prém József fölolvasta Egressy Ákosnak «Petőfibre való visszaemlékezéseit», a ki tudvalevőleg szoros baráti viszonyban élt a szerző atyjával, a nagy tragikus színészszel. Endrődi Sándor elszavalta három hatásos versét. Az utolsó fölolvastás Bársony Istvánnak élénk vadászképe volt, melyet Margitay Deszö

A KESZTHELYI GAZDASÁGI TANINTÉZET HALLGATÓI GYAKORLATON.

mutatott be. A felolvasó ülés után zárt ülés következett, melyen a Bartók Lajos, Endrődi Sándor és Szana Tamás szerkesztésében megjelenő Petőfi-album ügyét tárgyalták. Az albumot a jövő év márczius havában bocsátja közre a társaság. Ekkor lesz ugyanis a félszázados évfordulója, mikor Petőfi a «Talpra magyar»-t megírta. Végül Szana Tamás titkár bejelentette, hogy a Petőfi költséget méltató felolvasásra két pályamű érkezett.

A budapesti katolikus kör. Október 12-ikén avatták föl a főváros egyik új és díszes helyiségét, a katolikus kört, melynek szép háza a belvárosban, a Molnár-utca 11-ik száma alatt épült föl, egy múlt századbeli régi timár-telep helyén, melyen az utcából átjáró udvar nyílt a Dunaparttra. A szép épületet a kör tagjainak buzgalma hozta létre, s különösen nagy érdeme van gróf Wenckheim Frigyesnek, ki a házépítésre kibocsájtott részjegyeknek jelentékeny részét megvásárolta. Az építkezés Steinhardt Antal műépítész tervei szerint történt. A kör palotájának egy része bérház, de mindenek fölött a kör kényelméről gondoskodtak benne. Addig a kör a Koronaherceg-utczában bérelt helyen vonult meg. Háromeleletes palotája 320,000 frtba került. Az előkelő és fényes társaság, mely a megnyitáson gyűlt egybe, mutatta azt a széles összeköttetést, melyen a kör alapul.

A felszentelést maga Vaszary Kólos bíboros hercegegprimás végezte. Az ünnep a belvárosi plebánia templomban kezdődött, hol a hercegegprimás misét mondott, mialatt művészek, köztük Takács Mihály, az operaház tagja, énekeltek. Mise végeztével az egész közönség, a hercegegprimással együtt a kör épületébe vonult, a melynek délszaki növényekkel gazdagon díszített lépcsőházában a kör vezetősége: Esterházy Miklós Móricz gróf elnök, Pinter Kálmán alelnök, Gyurky Ödön dr. titkár, Nesi Ernő igazgató és Hets Ödön dr. jogtanácsos fogadták a főpapot. Ott voltak még: Zichy Nándor gróf, Szapary István gróf, Vizinger Károly budavári plebános, Kisfaludy A. Béla hittudományi dékán, Hortoványi József és Frey Ferencz orsz. képviselő, Kanócz István miniszteri osztálytanácsos, Frank Ferencz, a piaristák tartományi főnöke, Sós István, a karmelita-rend főnöke, dr. Kiss János, a Szt.-István-társulat igazgatója, Szentkláray Jenő és Csávolszky József kanonok, stb. A pompásan berendezett, tágas díszteremben az Operaház énekarának tagjai egyházi éneket adtak elő, a hercegegprimás rövid imát mondott, s aztán felszentelvé a dísztermet s a többi helyiségeket, a közönség lelkes éljenzése között távozott. Esterházy Miklós Móricz gróf, mint a kör elnöke, rövid visszajáratást vetett a multra: a kör keletkezésére, fejlődésére, történetének főbb mozzanataira. Beszédje végén a királyt éltette. Az ünnep befejezésül az Opera énekkara a «Himnusz»-t énekelte el.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapestben. A király e hó 10-ike óta ismét Budapestben tartózkodik, s e hó végeig marad itt. Gödöllőn ő Felsége már többször vadászott, de elmegy Visegrádra is, hol igen sok a vad. Ő felsége itt időzése alatt hétfőn és csütörtökön általános kihallgatásokat ad. A királyné a nap legnagyobb részét a budai királyi lakban tölti, de gyakran kiköszözik a szabadba.

A nemzeti színház újjalakítása. A Belváros egy részének lerombolása alkalmából fölmerült az óhajtatás, hogy itt építsék föl az új nemzeti színházat. Sokan azonban a mellett voltak, hogy a nemzeti színház maradjon azon a helyen, a hol a múlt emlékei is körül veszik. Báró Bánffy miniszterelnök azt a megoldást pártolja, hogy a nemzeti színházatalakítását át, a mi 4—500,000 frtba kerülne, míg egy új díszes színház 3 millióba. A tervek az átalakításra már el is készültek.

Pallavicini Ede ögróf kitüntetése. A magyar általános hitelbank tisztviselői kara az intézet vezérigazgatóját, Pallavicini Ede ögróft valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából e hó 9-ikén szép ovációban részesítette. Az intézet tisztviselői kara nevében dr. Stettner László igazgató-helyettes és főtitkár üdvözölte a vezérigazgatót, a ki szíves szavakban köszöntö meg a tisztviselői kar ragaszkodását.

Szobrok. A Kossuth szobrának országos bizottsága a szoborra gyűjtött összeget, mely a hatóságok által megszavazott adományokkal körülbelül 400,000 frt, átadta a főváros hatóságának. A további gyűjtést Budapest hatósága vezeti. — A szegvárdi

A BUDAPESTI KATHOLIKUS KÖR ÚJ ÉPÜLETE. — Goszth fényképe után.

Garay-szobor főalakja már megérkezett Budapestre. Gronet párisi öntőcéggel mihelyből és Szárnovszky Ferencz szobrász legközelebb leszállítja Szegvárdra. A talapzatot elhelyezendő géniusz és az obsztot ábrázoló relief decemberig elkészíti a művész, úgy, hogy a szobrot a jövő tavasszal leleplezhetik. — Szabó Istvánnak, a tud. akadémia elhunyt tagjának, a jeles hellenistának mellszobrát Rozsnyón október 24-ikén leplezik le. A szobrot Holló Barnabás készítette, a premontriek gimnáziuma előtt fog állni s az ünnepélyre a tudományos és irodalmi egyesületeket is meghívták. — Gr. Bethlen Gábornak, az E. M. K. E. néhai elnökének szobrán Köllő Miklós már dolgozik. A sziklatalapzatot álló érc szobrot a kolozsvári egyesületi palota udvarán helyezik el. — A magyarországi piarista rend Lévy Imre rendfőnöknek óhajtat szobrot emelni. Lévy Imre öt évig volt főnöke s egyik büszkesége a magyarországi piarista rendnek, hosszabb ideig igazgatója a rend budapesti gimnáziumának s alapította a budapesti katolikus kört. — Jászberény városában pedig Lehel vezér szobrát akarják elkészíteni. — Szabolcs megye az ezredvi forduló emlékére két szobrot állít székháza homlokzatára, Szent Istvánnak és Aba Sámuelnek a szobrát. Mind a két szobrot Kallós Ede mintázza.

Karadzics Vuk szerb költő hamvai. Karadzics Vuk István szerb költő hamvait e hó 10-ikén emelték ki a bécsi st.-marxi temetőből, s elvitték Belgrádba. Budapestre másnap, e hó 11-ikén délben a keleti pályaudvarban várták a hamvakat vivő vonat a szerb konzulzság tisztjei, és sokan az itt lakó szerbek közül. Külön vagonban, ezüstözött érc-koporsóban vitték a hamvakat, melyeket Novákovich volt miniszterelnök, a belgrádi tudományos akadémia tagja, szerb egyetemi tanár és Hadzics Antal, az újvidéki szerb színház intendánsa kísérte. A Tököllyanum énekarának éneke után Barlovácz

főkonzul kegyeletes szavakat mondott s e közben koszorúkat helyeztek a koporsóra. Belgrádba e hó 12-én reggel 9 órakor a harangok zúgása közben érkeztek meg a költő földi maradványai. A tud. akadémia tagjai halottas kocsihoz emelték s ünnepi menet kíséretében a városon keresztül a székes templomba vitték, a melynek kapugádorjában el volt készítve a sír. Mihály metropolita szentelte be a halottat s a közoktatásügyi miniszter tartotta a gyászbeszédet. A temetésre Bécsből, Újvidékről, Karlóvárról küldöttségek érkeztek, valamint a dalmát-szerbek is képviselve voltak.

Dr. Erdődi Béla jubileuma. Dr. Erdődi Béla budapesti tankerületi főigazgatót huszonöt évvel ezelőtt nevezték ki a jászvárosi főreáliskola tanárává. Ennek emlékére a népszerű főigazgató tanári testülete e hó 9-ikén lakomat rendezett. Felsmann József igazgató üdvözölte, Tankó János pedig Erdődi tanügyi és irodalmi érdemeit méltányolta.

Új kedvezmény előfizetőinknek. Folyó év október 1-től kezdve, azon előfizetőinknek, kik a «Vasárnapi Ujság»-ra az egész évi előfizetési díjat, 8 frtot, egyszerre beküldik, ugyanily összegű, tehát 8 frtól szóló visszatérítési szelvényt adunk; úgy szintén azoknak, kik a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» egész évi előfizetési díját, 12 frtot egyszerre beküldik, ugyanily összegű, tehát 12 frtól szóló visszatérítési szelvényt adunk. Ezen visszatérítési szelvények a budapesti általános visszatérítési pénztárnál az illető előfizető javára elhelyezett, tehát saját tulajdonánál tekintendő takarékbetétek lesznek. (Ezen visszatérítési szelvények körülményes ismertetését «Filléres takarékpénztárak» című közleményünkben, lapunk 38. számában, találja az olvasó.)

A «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatala.

Török és Társas cég hirdetését olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Az acetylengáz részvénytársaság üzletkörének kiterjesztése céljából a f. évi február hó 21-én tartott közgyűlés határozata alapján 400,000 frt névértékű

részvénynek kibocsátását határozta el. Az igazgatóság...

HALÁLOZÁSOK.

HELGY IONÁCZ temetése október 13-án délután nagy részvét mellett ment végbe.

MÁRIÁSSY BÉLA, volt országgyűlési képviselő és történész...

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: dr. HORVÁTH JÓZSEF...

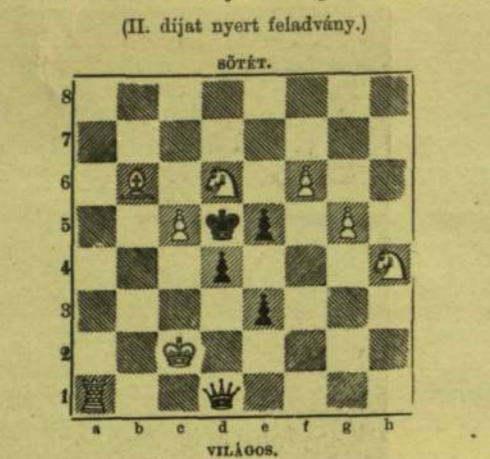
Gummiárak, betegápolási cikkek sérékölők (óvszerek) F. Bergeránd párisi gyártó...

A Franklin-Társulat Budapesti Czim- és Lakjegyzéke (X. évfolyam)...

Szerkesztői mondanivalók. F. I. Köszönettel vettük. Az előbbi a 'V. U.' folyó...

SAKKJÁTÉK.

2030. számú feladvány. Fothergill P. G. L.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2017. sz. feladvány megfejtése. Enderle B.-től.

- Világos. Sötét. 1. He6-d4 ... Ke5-f6 (a) ... 2. Bf2-e2 ... Kf6-f7 ... 3. Hf5-d6 ... K t. sz. ... 4. Be2-e8 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Sárospatak: Görcz Károly. — Ózomonyán: Németh Péter. — Grébenház: Kovács Ferenc. — Sarkadon: Nuszbek Sándor. — Záhony: Ronga Károly. — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 40-ik számában között képtalány megfejtése: Sok nagy férfi csak holtá után ismertetik el dicsőnek.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Hamisított fekete selyem. Egészünk el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből és a hamisítás rögtön kiderült: Mert míg a valódi s a jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödrödik és csakhamar kiállszik, magá után csak egy barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsiros színi — szalonnás — lesz és könnyen török) lassan tovább ég (mint ahogy roszálai a festanyagtól telletten tovább izannak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödrödik, csak megpöröly. Ha a valódi selyem hamutát beszenyomjuk, elporzik, a hamisított selyem nem. — Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, házhoz szállítva, postabér és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyemszövetekből. — Svájczba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 7064

Gummiárak, betegápolási cikkek sérékölők (óvszerek) F. Bergeránd párisi gyártó...

A Franklin-Társulat Budapesti Czim- és Lakjegyzéke (X. évfolyam)...

Czimbalmok. A legjobb hangsal és szerkesztett a legrövidebb időben kaphatók József Géza, czimbalmkészítője, Budapest, Nefelejts-utca 43.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS. 6959

Alapítottatott 1864. Vegyi tisztító és kelmefestőgyár BERKETZ ISTVÁN utóda 7036

Kitüntette az 1878. évi párisi világkiállításán. Kitüntette az 1878. évi bécsi világkiállításán. Kitüntette az 1876. évi szegedi országos kiállításán. Kitüntette az 1876. évi budapesti országos kiállításán.

Vegyi tisztításra és festésre elfogad mindennemű hölgy-, úri és gyermekruhákat, láztartási czikkeket, u. m. függönyöket, borszöveteket, szőnyegeket, himzéket stb. a lehető legújanyosabb árért.

Üzlethelyiségek Budapesten: IV., Rózsa-ter 7. és IX., Kinizsi-utca 14. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar kir. államvasutak. Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének központjában egy hivatalosalkalmazott állás betöltendő, melylyel 300 frt évi fizetés, 120 frt lakóról és szolgálati egyenruha élvezete van egybekötve; megüresedett továbbá két, az aradi üzletvezetőség hatásköré alá tartozó osztálymérnökségnél egy-egy irodaszolgálati állás, melyek mindegyikével 250 frt évi fizetés, 60 frt lakbér és egyenruha élvezete jár. A polgári alkalmazásra jogosított hadügyi vagy honvédelmi miniszteri igazolvánnyal ellátott alisztek ezen állás betöltésénél elsőbbséggel bírván, felhívjuk azon kiszolgált aliszteket, kik az 1873. évi II. t. c. értelmében jogosultsággal bírnak s pályázni óhajtanak, hogy említett igazolvánnyal felszerelt folyamadványukat, melyben a vasúti szolgálatra képest 35 évet meg nem haladó koron és ép egészséges testalkaton kívül a magyar írás, olvasás és számolás elemeiben való jártasság, továbbá magyar honoságnak okmányilag igazolandó következő czim alatt: «A magyar kir. államvasutak üzletvezetőségének Aradon» legkésőbb f. évi október hó 28-ig terjeszték be, minthogy az ezen határnapon túl, vagy jogosulatlan pályázóktól beérkező kérések figyelembe vételni nem fognak. Az igazolványos kiszolgált katonai alisztek pályázati kérvényével mellékelteikkel együtt bélyegmentesek. Közöljük végül, hogy a polgári állásra jogosító igazolvánnyal ellátott azon közös hadseregbeli, haditengerészeti és honvédelmi kiszolgált katonaszolgálatosok, kik a katonaságtól közvetlenül a szolgálat folytonosságának megszakítása nélkül lépnek át szolgálatunkba, véglegesítettük esetében és ha át lépésükkor 45-ik életévüket még túl nem haladták, a katonai szolgálatban töltött idejük az alapszabályszerű utárfizetés befizetése mellett nyugdíjra jogosítottá tekintendők.

A M. Á. V. aradi üzletvezetőségére.

A női szépség emelésére, tékletesítésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsermentes készítmény a 7163 Margit Crème. Rövid idő alatt szünteti szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrártást (mitesszer) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még káros egyéneknek is tölde bájos arcszínét kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hölgypor 60 kr., 3 szinben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr. Készítő FÖLDES gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapesten Király-utca 12.

Vese, húgyhólyag, húgydara és közsvénybántalmak ellen, továbbá a légző- és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a Lithion-forrás Salvator kitűnő sikerrel rendelve lesz. Húgyhajtó hatása! Kellemes ízű! — Könnyen emészthető! Kapható érvényesírásokkal és gyógyszerárakban. A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen. Budapesten főraktár EDESKUTY L. urnál.

CHOCOLAT MENIER A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és osemegye-kereskedésben és cukrászdában. 7287 Napoukinti eladás

LOHSE-féle LILIAM-RIZSPOR rendkívül finom, bársonyszerűbb, tömöttebb és takarékosabb valamennyi Poudre de riz és zsiros rizspornál, a bőrhöz kitűnően s láthatatlanul tapadó. Ugy nappalra mint este. Fehér és rózsaszinben szőkék számára, sárga (rachel) barnák számára; doboza 2 frt. 7069

GUSTAV LOHSE BERLIN, 45. Jägerstrasse 46. kir. udvari illatszerész. Kapható Ausztria-Magyarország valamennyi előbbkelő gyógyszerháza és illatszerészetében.

Cs. és kir. 4. hadtest hadbiztossága. 6497. sz.

A budapesti cs. és kir. élemezési raktár számára 15,000 métermázsza rozs és 34,800 métermázsza zab kereskedelmi szokványok alapján fog bevásároltatni.

Table with columns: Raktárba, Október, November, December, Január, Február, Március, Április, Május. Rows: a vácsi határon, élemezési fiók-raktár.

Az 1. számú élemezési fiók-raktár 'Laposdülön', a 2. számú pedig II. kerületi retek-utczában van.

A rozs és zabnak szabályszerű minőségüknek és idej terelésnek kell lennie.

Az 50 kr-os bélyeggel ellátandó és legalább 14 napi imegnót tartalmazó szállítási ajánlatok, legkésőbb 1897. évi október 26-ik napjának délelőtti 10 óráig a budapesti cs. és kir. 4. hadtest hadbiztosságához (Vár) nyújthatók be.

Az ajánlatok lepecsételve s a borítékon: „Szállítási ajánlat rozs és zabra” jelzetű felirattal ellátva legyenek.

A fentjelzett szükségletek beszállítására nézve az ezen ügylet számára Budapest 1897. évi október 5-én hivatalosan kiállított és a hadbiztosságnál betekintethető szokvány-füzetben foglalt határozványokon kívül — a katonai élelmi cikkeknek — tőzsdén kívüli — kereskedelmi szokás szerinti eszközözlendő vételeknél, a következő határozványok is mérvadók:

- 1. Az átadás elvileg a kincstári raktárakban eszközöltetik. Ezen kívül a kiirt szükségleti mennyiségek részének szállítására is ajánlatok tehetők (részletajánlatok), és pedig: a kívánt beszállítási határidő megjelölése mellett, lefelé egészen 100 métermázsáig. A kincstár fenttartja magának a jogot, csak egyetlen egy cikket is, avagy mennyiségűreket, az ajánlott mennyiségekből elfogadni. Az ajánlott gabonának származási helye mindenkor megjelölendő. Hogy ha a szállításhoz a katonai díjszabás kedvezménye igénybe vétetik, akkor a származás a vétel helye szerint kitüntetendő. Külföldi terményű gabona a vételből ki van zárva. A raktárszerű minőségre megállapított legkisebb súlynál nehezebb zabért vagy kenyérre való gabnárért kárpótlás nem engedélyeztetik. (Utányomat nem díjaztatik.)

Minden nő, ki elegancziára és csínre valamit ád, ruha-aljának beszegésére kizárólag 'Ideal' szabadalmazott bársony sujtást használ. Kapható a monarchia minden szabó-kellék-üzletében. 7308

Köhögés, rekedtség és elnyalkásodás ellen RÉTHY-féle pemetefű-czukorka, mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerházaiban. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld. Réthy Béla gyógyszerész Békés-Csabán. Csak akkor valódi, ha minden doboz fenekén aláírásom látható.

Szépség és egészség. Korunk főnyaváltsája az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a vasas chinabor. 1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt. Szerrrel van készítve és minden hasonnevű készítmények között a legkésőbb elhasznált és vasat tartalmazza. ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon. Kapható Budapesten: Török József gyógyszer. urnál és minden magyarors. gyógyszerházaiban. 7244

Cs. és kir. 4. hadtest hadbiztossága. A beszállítás az alább megnevezett raktárakban, a meghatározott részletekben és időben eszközözlendő.

A kincstári zsákoknak kölcsönbe adása csak a zsákonként naponta megállapított 2/10 kr. kölcsöndíj fizetése mellett engedetik meg. A bevásárló bizottság előtt ismeretlen vállalkozók kötelesek az iránt intézkedni, hogy a megbízhatóságukat és vállalkozóképességüket igazoló és a kereskedelmi és iparkamara, esetleg gazdasági egyhet részéről kiállított bizonyítványok, közvetlenül a hadtest hadbiztosságához beküldessenek. Vállalkozó részéről óvadék fejében az ajánlati cikkek értéke után számítandó 10%-nyi pénzüsség lefizetendő, a mely az ügylet megkötése után legkésőbb 5 nap alatt letéteményezendő. 2. Az 1897. december hó végeig beszállítandó zab és rozs árának kifizetése 1898. január hó folyamában eszközöltetik, a további részletszállításokért azonban az eszedékes pénzüsség az időnként eszközölt beszállításokhoz képest fog kiegyenlíttetni. Ezen fizetési mód meg az esetben is fenntartatik, ha a kellően rendelkezésre álló raktárhelyiségek miatt a szállítónak korábbi beszállítása megengedtetnék. 3. A szállító által a kötelevényben határozottan fölemlítendő, hogy a vételügylet lebonyolítása az e végből a katonai élemezési cikkeknek kereskedelmi módon való szállítása iránt, 1897. évi október hó 5-ről kelt és előtte teljes tartalmában ismeretes szokványfüzet szerint eszközöltetik. A szokványfüzet a cs. és kir. budapesti és székesfehérvári élemezési raktárnál bárki által megtekinthető és ivenként 4 kr. lefizetés mellett ugyanott megszeresethető. 4. A szükséges nyugtábelégek után felmerülő költségek a hadsereg igazgatóságát terhelik. Budapest, 1897. október hó 5-én.

Table with columns: Raktárba, Október, November, December, Január, Február, Március, Április, Május. Rows: a vácsi határon, élemezési fiók-raktár.

A cs. és kir. 4. hadtest hadbiztossága.

Magy. kir. szabad. Osztálysorsjáték.

A magyar osztálysorsjegyjáték
50,000 nyereseményének jegyzéke.

A tervezet 9. §-a szerint a legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben
1.000,000 korona.

Ezen 50,000 nyeresemény és 1 jutalom hivatalosan következőleg állapított meg:

1 jutalom	600,000 koronával.
1 nyeresemény	400,000
1	200,000
2	100,000
1	90,000
1	80,000
1	70,000
2	60,000
1	40,000
5	30,000
1	25,000
7	20,000
3	15,000
31	10,000
67	5,000
3	3,000
432	2,000
763	1,000
1238	500
90	300
31700	200
3900	170
4900	130
50	100
3900	80
2900	40

50,000 nyeresemény és 1 jutalom 13.160,000 korona összegben,
melyek hat osztályban huzatnak ki.

Felhívás

az első magy. kir. szabadalmazott osztálysorsjegyjátékban való részvételre,

Folyó év február hó 27-én hozott törvény értelmében a kis lottó megszűnik és ennek helyébe a fenti osztálysorsjegyjáték lép.
A lottójátékban ezen nemebből több van Németországban, hol is nagyon kedvelt és előre láthatólag nálunk is meglehetősen fog kelteni, a mennyiben a nyeresési esélyek még nagyobbak, mint Németországban.
Ajánljuk tehát, hogy mindenki biztosítson magának egy sorsjegyet, mert könnyen lehetséges, hogy a sorsjegyek hamar elkelnek és akkor később drágábban kell majd megfizetni.

Az I-ső osztályú betétek következők:

egy egész sorsjegyet	frt 6.-
egy fél sorsjegyet	frt 3.-
egy negyed sorsjegyet	frt 1.50
egy nyolczad sorsjegyet	frt-.75

A sorsjegyek utánvétellel, esetleg a pénznek postautalvánnyal vagy ajánlott levél alakjában történendő előzetes megküldés ellen küldetnek a megrendelőnek. Kívánatra azonban a házhoz is szállítatnak, vagy pedig irodahelyiségükben is megvásárolhatók.

Közelebbi felvilágosítást ezen lottójáték berendezéséről szívesen adunk. Budapest, a fővárosi vigadóban szinte a m. kir. kormány ellenőrzése mellett, továbbá egy kir. közjegyző, valamint igazgatósági tisztviselő, nemkülönben az érdekeltek képviselőinek jelenlétében történik.

Oldalt látható a nyeresemények jegyzéke sorrend szerint, melyekhez képest 100,000 sorsjegyből 50,000, tehát a sorsjegyeknek fele nyereseménnyel huzatik.

A kisorszlásra kerülő összeg 13.160,000 (tizenhárom millió egyszázhatvan-ezer) koronát tesz ki, mely összeget 5 hó alatt kell kibizni.

Jelentkezéseket és megrendeléseket kérjük mielőbb hozzánk küldeni.

TÖRÖK A. és TÁRSA

a magyar kir. osztálysorsjegyjáték főelárusítói

Budapest, Váci-körút 4/a Deák Ferenc-térről balra 2-ik ház.

Az Első magy. kir. szabad. osztálysorsjáték sorsjegyei

kaphatók:

A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcson részvénytársaság váltóüzletében
Budapesten VI. ker., Andrassy-út 5. szám.

Levélbélyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.

Budapesten, IV.. Régi posta-u. 5

Alapított 1876. 7340

Veszek! Eladok! Cserélek!

Hirdetések felvételnek a

kiadó-hivatalban, Buda-

pest, IV., Egyetem-utca 4.

Levél szerinti

oktatás a

Könyvtvitelán

és 7341

számán

megtanulására, írta

Strell Károly, a ke-

reskedelmi tudományok

tanára, Bécsben, Bauern-

markt 9. sz. Próbalevél

ingyen és bérmentve.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János

Szegeden. Cs. és kir. hivatalosan szab. óronométer- és művesés-felátalás a reménytelen ingáinaknak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással

RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Hogyan lehet takarékoskodni?

A kérdés régi, a megoldás új! Nem szükséges hozzá egyéb, mint hogy követeljen mindenütt, a hol készpénzzel fizet, visszatérítési szelvényeket, melyeket a kereskedők készpénzengedmény (Cassa-Sconto) fejében ingyen adnak vevőknek.

A visszatérítési szelvények készpénzértéke nálunk gyümölcsözőleg állampapírokban van elhelyezve.

Legalább 50 korona összegű szelvény bemutatásánál a megfelelő készpénzértéket — csekély levonással — azonnal kifizetjük.

A szelvények gyűjtése által kiadásai egy részét bárki visszakaphatja.

Kívánatra készséggel küld prospectust és ad felvilágosítást az

Általános Visszatérítési Pénztár Részvénytársaság
IV. kerület, Kossuth Lajos-utca 19.

3896. A. sz.

Hirdetmény.

Az alább megnevezett állomásokon elhelyezett cs. és kir. közös hadseregbeli és magyar kir. honvéd-csapatok élelemszükségleteinek közös biztosítása iránt.

A tárgyalás tartatik														
mely napon	mely állomás és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helységekkel	mely csapat számára	mely időtartamra	a következő katonai élelemszükségletekre nézve						Kéznyvelési határidő		
						naponként		évenként		Bánatpénz		kenyér	takarmányra	
						kenyér	zab	rozsa	zab	a következő cikkekre				
					-tól	-ig	840	4200	métr. mázsa		kenyérre	zabra		
							grammal				forint			
							adagonként							
							a dag							
1897. évi október hó 21-én délelőtti 10 órakor	A cs. és kir. 5. hadtest hadbiztoságánál Pozsonyban	Trencsén	—	cs. és kir. hadsereg	1. Helyőrségi csapatok, intézetek, elszigetelték és honvédcsapatok számára.						Kéznyvelési határidő			
		Pozsony	—	m. kir. honvédség	738	16	1950	245	1350	100	Nyár folyamán a kenyér esetleg rövidebb, mint 5 napi hátrálókban átadandó.		Előlegesen öt napra a csapat számára; a takarmány snját lovaknak az egész hónapra előlegesen is.	
		Trencsén	—		430	19	1140	290	400	90				
1897. évi október hó 25-én, délelőtti 11 órakor	A cs. és kir. élmezési raktárnál Sopronban	Sopron	—	cs. és kir. hadsereg	2450	—	7340	—	2700	—				
		Nagy-Kanizsa	Kis-Kanizsa		400	23	1060	352	500	150				
		Kőszeg	—		590	165	1770	2530	600	900				
		Sopron	—		400	23	1060	380	450	100				
		Nagy-Kanizsa	—	m. kir. honvédség	400	18	1060	280	420	75				
		Kőszeg	—		160	8	425	125	175	40				
1898. évi január hó 1-től.					2. A fegyvergyakorlatra behívandó szabadságotlak, tartalékosok, póttartalékosok és honvédek számára, egészben körülbelül:						A takarmányra nézve a kéznvelési határidő azon állomásokban, melyekben a helyviszonyok és a csapat érdeke megkívánja, 10 egész 15 napra meghosszabbítható azon esetben, ha ez a kincstárnak több kiadást nem okoz. Ilyen meghosszabbítás csak időnkint a csapat- és a területi hadbiztoság közt egyrészt, másrészt a szállítóval egyetértőleg lenne elrendelve.			
Mint fent		Trencsén	—	cs. és kir. hadsereg és m. kir. honvédség	20800	—	—	—	—	—				
		Sopron	—		1300	—	—	—	—	—				
		Nagy-Kanizsa	—		800	—	—	—	—	—				
		Minden fentebbi állomásokban			3. Átvonulások. Az átvonulásra való éllemi cikkek szállítására a fentemlített állomásokra az ajánlatok a cs. és kir. hadsereg, illetve magy. kir. honvédség szükséglete részére előkészített feltételi füzet IV. pontja értelmében teendők.									

Észrevétel.

A) A tartalék-készlet harmincznapi, az egész állományra számított folyó szükséglet mennyiségében iratik elő. Örlési akadályoknál a hadtest-hadbiztoság kivételesen megengedi a bérlőnek, hogy 5-10 napi liszt-szükséglet egyenértékét ideiglenesen liszt helyett kenyérnek való gabona alakjában tartsa készletben.

B) Azon ajánlatnyerő, a ki Trencsénben a kenyeret szállítja, köteles esetleg a trencsén-tepliezi cs. és kir. katonafürdő-intézet legénységének körülbelül 65 adagnyi napi kenyérszükségletét az 1898-iki fűrdődény alatt a haszonbéri áron Trencsénben előállítani.

C) A cs. és kir. hadsereg katonai közigazgatása határozottan fontartja magának a netán rendelkezésre álló saját készleteit a közlekedési vonalokon fekvő állomásokban használatba vétetni.

D) A kenyér mindig a szükségleti állomáson előállítandó, ahol egyszermind a rozliszt tartalékkészlete is elhelyezendő.

E) A bérlő köteles zabraktárban a próbarostálásra teljesen alkalmas és jó állapotban levő szőlőstát tartani.

F) Sopronban a vállalkozó köteles az elfogadott árért a meghatározott időn át egy esetleg összpontosítandó lovas hadosztály vagy gyalogezred és pedig gyalog vagy lovas dandárban vagy pedig egy gyalog-hadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükségelt többletet is kiszolgáltatni. A nagy-kanizsai állomáson az 5. sz. lóorozási bizottság szükséglete, mely előre meg nem határozható és a hirdetésben csak általános vétetett fel, a vállalkozó által az elfogadott árért szállítandó.

G) A katonakenyér tiszta rozlisztból, 1400 grmmos cipóban készített és a csapatoknak átadandó. A katonakenyérhez a sütőliszt egy métermázsa, azaz 101 drb 1400 grmmos kenyérhez a helyben szokásos minőségű sóból 1 kilogramm keverendő. A kenyércipó 1600 grammal mérendő ki tésztaban, és 1400 grammal kisütendő.

H) A mozgósítás esetére vonatkozó külön határozványok szállítási feltételek füzete XXIV. cikkében foglaltaknak.

1. A császári és kir. közös hadsereg és a m. kir. honvédsapok fent kimutatott élelmi szükségleteinek közös biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon, kizárólagosan írásbeli ajánlatok útján, nyilvános tárgyalás fog tartatni.

2. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jóhitelűnek bizonyult, vagy a tárgyaló bizottság előtt vállalképeseknek és megbízhatónak ismert vállalkozók kivételével, üzleti képességét s erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstomba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egylet által kiállított bizonyítványval igazolni tartozik. — Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónal korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. A bizonyítványokban igazolandó vállalképeség iránya és terjedelme a fentebbi táblázatban van megjelölve.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a kiállító kamara vagy egyesület által, a tárgyalást megelőző napig mint »bizalmas és sürgős« a tárgyaló bizottságoknak beküldendők. Az elkészés következményeit minden körülmények között a fél viseli.

3. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett, 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előirt bánatpénzkelet együtt az illető állomás szükségletének tárgyalására kizűzött napon legkésőbb délelőtti 10, Sopronban 11 óráig kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniök, későbbben érkező vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

4. Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel irt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel irt ár fog helyesnek tekintetni.

5. A részletesebb feltételek a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükségletére nézve Pozsonyban és Sopronban 1897. évi szeptember hó 1-én és a m. kir. honvédsapok szükségletére nézve Székesfehérváron és Pozsonyban 1897. évi

szeptember hó 1-én keltezett két-két összehangzó példányban elkészített, a szállítási feltételeket tartalmazó füzetben foglaltatnak, és a pozsonyi, valamint a soproni cs. és kir. katonai élelmezési raktáraknál; a honvédséget illetőleg a m. kir. pozsonyi IV-ik és székesfehérvári V-ik honvéd kerületi parancsnokságnál, valamint a fenti idézett állomásokon levő honvédrészeknél és csapatoknál naponta délelőtti 9 órától 12 óráig betekintheők. Különben az előirt feltételi füzet a cs. és kir. élelmezési raktárnál (árkusonkint 4 krajczárért) mindenki által megkapható. A m. kir. honvédség részére való szállításokról szóló nyomtatott feltételi füzetek az összes honvédkerületi, gyalogezred vagy zászlóalj-, valamint huszár-ezred vagy osztályparancsnokságnál, füzetenkint 8 krajczárért megvehetők.

6. A községek bánatpénz vagy óvadék letételétől fel vannak mentve, s ezek, valamint a mezőgazdasági egyesületek és a termelők, a katonai élelmi szükségleteknek ezennel kihirdetett szállítására különösen figyelemzetnek.

Termelők és mezőgazdasági egyesületek azon vállalatokra nézve, a melyet saját termelésükkel teljesíteni képesek, óvadék letételétől szintén fel vannak mentve.

Termelők, mezőgazdasági egyesületek és termelők ajánlatai, — a kenyér szállítását, illetőleg a sütőiparosok ajánlatai is — egyenlő árak mellett, más vállalkozókkal szemben előnyben részesülnek.

7. Összetes ajánlatok csak akkor vétetnek tekintetbe, ha azok a cs. és kir. hadsereg szükségleteit illetőleg a feltételi füzet XVII-ik, a m. kir. honvédség szükségleteit illetőleg a szállítási feltételek füzetének XV-ik cikkelyében meghatározott kereten belül vétetnek és ha együtt véve az egyenkint tett ajánlatoknál előnyösebbek. — Nem egyenlő cikkelnél az ajánlatban az ár minden egyes cikkre nézve külön kitűntetendő.

8. A cikkek kiszolgáltatásának a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történnie.

Az élelmezési szükségleteknek az állomáshoz tartozó helyiségekbe (Concurrenz-orte) való elfuvarozására nézve a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükséglete iránt előkészített feltételi füzet XVII. pontja értelmében külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már befoglaltatik.

Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznak, akkor ezek közül az, ki az illető cikkeknek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

9. Azon ajánlattevő, ki közös állomásokon való terményszükségletek szállítására csak olyképen is tett ajánlatot, hogy N. állomás szükségleteinek szállítását elvállalja a nélkül, hogy ajánlatában határozottan kiemelte volna, hogy a közös hadsereg és a m. kir. honvédség szükségleteire tesz ajánlatot, a m. kir. honvédség szemben ajánlatával mindaddig köteleze marad, míg ettől jóváhagyó vagy elutasító határozatot nem nyert, tekintet nélkül arra, hogy a közös hadsereg az ajánlatot felfogadta e vagy nem.

Határozottan kiemeltetik, hogy a szállításnyertes ajánlattevőnek értesítése a m. kir. honvéd kerületi parancsnokságok által, csupán az ajánlatnak a honvédség szükségletére vonatkozó részére szól és hogy a közös hadsereg szükségletére vonatkozó rész tárgyában, szállításnyertes az értesítést külön az 5. hadtest hadbiztoságától veendi.

10. Az ajánlkozók a hadsereg, illetőleg a honvédigazgatás irányában ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetben lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvényezikk 314. és 315. §§ aiban — valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve megállapított határidőnek betartásáról.

11. Ajánlatok kevesebb mint 14 napi határidővel nem fogadtatnak el.

12. A szállítási feltételek füzetében foglaltak betartására már ajánlatának benyújtásával minden ajánlattevő kötelezve van.

Kelt Pozsonyban, 1897. évi szeptember hó 1-én.

A közös tárgyaló-bizottságtól.

Ajánlati minta.

50 kros bélyeg
Én alulirt az 1897. évi szeptember hó 1-én, 3896. szám alatt kelt hirdetmény alapján ezen ajánlatomnál fogva kötelezem magamat, az N. .... állomáson s az ahhoz tartozó helyiségeken szükséges:
a kenyérnek 840 grammos (1400 grammos cipókban) adagját ..... kr., azaz ..... krajczárért
a zabnak 4200 grammos adagját .....
az 189.....évi ..... 1-től 189.....évi ..... hó végéig terjedő időtartamra szállítani, az átvonulók élelmi szükségleteit a cs. és kir. közös hadsereg és m. kir. honvédségbeli csapatok részére, az előkészített feltételi füzet IV. cikkelye értelmében kiszolgáltatni.
Ezen ajánlatomért a mellékelt, külön borítékba zárt (vagy: az ide csatolt elismervény szerint a ..... pénztárnál letéteményezett semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen ..... összesen ..... forint bánatpénzzel kezeskedem.
Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerem, legkésőbb 14 nappal az erről vett hivatalos értesítés után a bánatpénzt a 10 százaléknyi óvadékösszegre kiegészíteni, s ha ezt elmulasztanám, a hadsereg-, illetőleg honvéd-igazgatást feljogosítom, hogy ezen kiegészítést a szállítási keresmény visszatartásával eszközölje.
Egyébiránt a hirdetményben közzétett feltételeken felül, magamat a tárgyalásra előkészített 1897. évi szeptember hó 1-én keltezett szállítási feltételi füzetekben foglaltaknak is alávetem.
Az N. .... nek N. .... ben kelt, ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalképeségemről szóló bizonyítvány közvetlenül az ..... nek fog átküldetni.
Kelt N. .... ben, 189..... hó ..... én. N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye.)
Az ajánlat lepecsételendő és borítékára irandó:
•Ajánlat az 189.....-án hirdetett és 189.....-én tartandó tárgyaláshoz.
A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő, a külön borítékban pedig ennek tartalma (készpénz vagy értékpapírok) számokkal és szóval kiirandó.

3896. B. sz.

HIRDETMEYNY.

Mindazon feltételek fentartása mellett, a melyek a Pozsonyban 1897. szeptember hó 1-ső napján kelt 3896/A. sz. hirdetményben, felhozattak, a további bérleti tárgyalások az alanti táblázatban meghatározott napokon meg fognak tartatni.

Table with columns: A tárgyalás tartatik, mely időtartamra, mely állomáson és hivatalban, mely állomás számára, a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel, mely csapat számára, mely időtartamra, a következő katonai élelem-szükségekre nézve (naponkint, évenkint, Bánatpénz), Kézvényelési határidő. Includes data for various locations like Esztergom, Komárom, Kismarton, Pozsony, Sopron, Székesfehérvár, and various military units.

Észrevétel.

A 3896-A számú hirdetmény megjegyzésének A), C), D), E), G) és H) pontjai valamennyi állomásra nézve mérvadóak. Győrben és Esztergomban kötelesek a vállalkozók az elfogadott árért a szerződési időn át egy esetleg összpontosítandó lovas hadosztály vagy gyalog-

ezred és pedig gyalog vagy lovas dandárban vagy pedig egy gyalog hadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükségelt többletet is kiszolgáltatni. Azon állomásokon, melyeken lovassági altisztképző iskolák állittatnak fel, a bérlők kötelesek az ez által eredendő többszükségletet kenyérben és zabban — kívánatra — szerződési árakon szállítani.

A közelebbi feltételek naponta reggel 9 órától déli 12 óráig a pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. hadélelmezési raktárban az ezen tárgyalásra egybevágo tartalommal kiállított és Pozsonyban, Komáromban és Sopronban 1897. szeptember hó 1-én kelt két feltételi füzetben megtekintheők. Pozsony, 1897. évi szeptember hó 1-én.

A cs. és kir. 5. hadtest hadbiztosága.

Magasabb nőnevelő-intézet.

A Horváth-féle nőgymnáziumban,

valamint a hozzácsatolt elemi és ipariskolában
múlt hó 19-én kezdődtek a beiratások az intézet
helyiségében. 6874

József-körut 19. szám.

Lunge u. Hals

Kräuter-Thee, Russ. Köcherich (Polygonum avic.) ist ein vorzüg-
liches Hausmittel bei allen Erkankungen der Luftwege. Dieses durch
seine wirksamen Eigenschaften bekannte Kraut gedeiht in einzelnen Di-
stricten Russlands, wo es eine Höhe bis zu 1 Meter erreicht, nicht zu
verwechseln mit dem in Deutschland wachsenden Köcherich, der daher
an *Phthiasis, Luftröhren- (Bronchitis) Katarrh, Lungens-
epithelien-Affectionen, Kehlkopfentzündung, Asthma, Athemnoth,
Brustentzündung, Husten, Heiserkeit, Bluthusten etc. etc.*
leidet, namentlich aber derjenigen, welcher den Keim zur *Lungens-
schwindsucht* in sich vermag, verlange und bereite sich den Absud
dieses Kräuterthees, welcher echt in Packeten à 1 Gulden bei
Ernst Wedemann, Liebenburg a. Harz, erhältlich ist.
Brochures mit kritischen Aeusserungen und Altesen gratis.

Chinai tea

Csak egy minőség — a legkitünőbb.
Budapesten házhoz szállítva, vidékre
posta útján, bérmentve küldve.

1/4 kilo 2 frt 15
1/2 " 4 " —
1 " 7 " 80
Czím: 7317

„Arany Kereszt“ gyógyszertár
Budapest, V., Nádor-utca 24/a.

A legszebb

élő virágokat, esküvői és egyéb csokrokat, alkalmi ko-
szorukat, dísznövényeket és virágokat legújtanosabban
szállít

REINISCH TESTVÉREK
kereskedelmi kertesztete, VII. kerület, Gizella-ut 33. szám.
VIRÁGCSARNOKA

Deák-tér, a földalatti villamos vasút kioszkjában.
Vidéki megrendelések postafordultával a leggyorsabban
eszközöltenek. 7252

Dohányzók!

Cigaretták
papir nélkül!

MOPS

Tollszopóka szivarkák szabadalm. szűrővel.

BAYONETAS

Arjegyzéket díjtalanul küld 7349
EGGIMANN & HEDIGER
BIEL Schweiz.

Magyarországon a legelső és egyetlen.

Dr. PALÓCZ IGNÁC,

v. Szt.-János kórházi orvos Budapesten, k. egészségügyi tanár

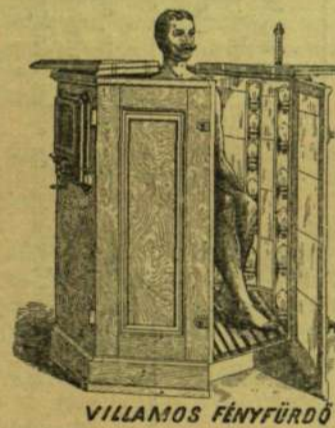
TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE

Budapest, Vámház-körut 7. I. em.

Rendelés: délelőtt 10—12 óráig és délután 3—5 óráig.

Családszerben biztos hatást és maradóan gyógyulást lehet elérni mindenféle betegségnél
főleg ideg-, szív-, tüdő-, vese-, máj-, gyomor- és női bajoknál, oszpos- és köszvé-
nyes bántalmaknál, sőt a legtöbb eddig gyógyíthatatlannak tartott betegségnél is a termé-
szetes gyógymóddal, melynek valamennyi eszköze alkalmasom természetes gyógyintézetben; így
különösen az egészen új villamos fürdő, rezgő masszázst, villamos homokfürdőt, továbbá villamos zuhanyozást, elektro-masszázst, Kneipp-
kurát, pontos diéta megszabást, gyógygymnasztikát stb. 7361

„A Természetes Gyógyomló Kézikönyve“ Irta Dr. Palócz Ignác.
Megbecsülhetetlen tanácsadó mindenkinél az egészség megővására és a betegségek megszünté-
tésére. A ki ezen könyvet elolvassa, önmagának és családjának házi-öröme lehet. Kapható és
megrendelhető a szerzőnél és minden könyvkereskedésben. Ára 3 korona.

VILLAMOS FÉNYFÜRDŐ

MAGYAR KRITIKA.

A TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALOM MINDEN ÁGÁT
FELÖLELŐ KRITIKAI FOLYÓIRAT.

Megjelen minden hó 1-én és 15-én.

Megjelen minden hó 1-én és 15-én.

Felölös szerkesztő: Benedek Elek.

Szerkesztő és kiadó-bizottság: Áldassy Antal, Balassa József, Benedek Elek,
Földes Géza, Heltai Ferencz, Juba, Adolf, Lázár Béla, Nyáry Sándor,
Roboz Andor.

Az eddig megjelent első és második szám főbb közleményei: Pintér. Újabb elbeszélő irodalmunk
Lázár Bélától. — Bárony két könyvéről, Roboz Andortól. — Vértessy Arnold regényéről;
Acsády: Magyarország három részre osztásának története; Sebestény: Székelyek neve és eredete,
Balassa Józseftől. — Két könyv a váltójelekről, Fodor Armintól. — Lányi: A bányajog alapelvei,
Márkus Dezsőtől. — Kármán- emlékkönyv Zlinszky Aladártól. — Bólyai: Tentamanje Heller
Agosttól. — Grosz: Előadások a szemtükörrel, Juba Adóltól. — A siket kovács. (Vezércikk
Benedek Elekétől). — Inre Sándor: Irodalmi tanulmányok Zlinszkytől. — Kandra Kabos:
Magyar Mythologia, Katona Lajostól. — Pulszky: Magyarország Archeológiája, Nagy Géztől. —
Pekár: A szoborszép asszony, Roboz Andortól. — Székely: A qualitatív érzelmek psychológiája,
Lázár Bélától. — Gyarmatiné és Hermann Ottóné regényeiről; Két könyv a helyes magyarságról,
Balassa Józseftől. — És számos apróbb könyvismertetés.

Az első és második számban 1897. év elejétől mostanáig megjelent összes
tudományos és szépirodalmi magyar könyvek jegyzéke.

A MAGYAR KRITIKA előfizetési ára: egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr.

Rendes terjedelme 16—20 oldal.

Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.
Budapest, VII. Wesselényi-utca 31. sz.

Fekete selymekelmék
legszilárdabb festékek, a kellemes színe- (s tartósságért) jótálló-
levéllel. Magának részére követeljen megrendelési forrás
igazi gyári árak mellett vámentesen házhoz szállítva. Ezer
meg ezer előmerő irat. Minták, fehér és színes selyemből is,
bérmentve küldenek.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selymekelme-gyárak szövetsége Zürich. 7375

CZERNY-féle
TANNINGENE
a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan
hajfestőszer
haj- és szakál- valamint szemöldökfestésére, melyek a
legegyszerűbb módon, már egyszeri használatnál
is egész biztosan visszanyerik azon kifogástalan,
fényes színe, barna vagy fekete természetes
színt, a melylyel megszűlles előtt bírtak s mely
sem szappannal való mosásnál, sem a gőzfürdőben
meg nem fakul. Ára 2 frt 50 kr.
Törvényesen védett, lelkismeretesen megvizsgált
és valódi minőségben kapható
Anton J. Czerny özegnél, Bécs,
XVIII., Carl Ludwigstrasse 6 (saját házában).
Szétküldés postai utánvétellel. Prospektus ingyen
és bérmentve. Raktár a nagybörze gyógyszerárakban
és illatszertárakban. 6967
Vezérképviselőség és magyarországi főraktár:
Budapesten **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerárakban.

Kwizda-féle Fluid
4 arany,
18 ezüst
érem.
30 tartalelt
és előmerő
okmány.
A kigyó
védjeggyel.
Régi óhírdő dístó-
tikus-cosmetikai
szer (dörzsölőre) az
emberi test létege-
nek és izmainak
erősé és rugókony-
nyá tetelére.
Ára:
1/2 palack 1 frt.
Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható
minden gyógyszerárakban. — Főraktár:
Kerületi gyógyszerár, Kornenburg, Bécs mellett.
Szégy, czimlap és csomagolás törvényesen védve. 7274

Dr. Hőgyes korszakos találmánya
Asbest-talpbélés
Nincs borkeményítés!
Nincs lábizzadás
Nincs meghülés!
Nincs semmiféle lábbaj!
Követeljük az
Asbest-talpbélést
cipőszéleinktől.
Felnőtteknek 35—46 centiméter
frt 1.—50
Gyermekeknek 20—34 —50
csak utánvét mellett.
Dr. Hőgyes találmányát
szabadalom védi minden
országban. — Bővebb felvil-
lósítást kézzel küld.
„Az Első magyar asbestáru-gyár“
Budapest, VI., Szív-utca 18.
Kapható kicsiben **VÁRADI BELA** úrnál IV. ker.,
Kishíd-utca 9. szám. 7325

Fesztay társaság körkép palotájában
Városliget 7173
Krisztus a keresztján
és Jeruzsálem
óriási körkép. Látható.
reggel 9 órától est 6 óráig.
Az esti órákban villanyvilágításnál.
Belépő díj 50 kr.

VASÁRNAPI UJSÁG

43. SZÁM. 1897. BUDAPEST, OKTÓBER 24. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre ... 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félévre ... 4 •
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
félévre ... 2.50
Külföldi előfizetésekre a postai
meghatározott viteldij is csatolandó.

KESZTHELYRŐL.

ÉLÉNK EMLÉKEZETÉBEN VAN a mivelt magyar
gazdaközönségnek azon szép ünnepély,
mely a «Georgikon» száz éves jubileuma
alkalmából Keszthelyen a közeli napokban vég-
bement.

A «Vasárnapi Ujság» is közölt múlt heti szá-
mában az ünnepélyre vonatkozó több képet,
melyeket most néhányal még ki kell egészít-
tenünk.

Bemutatjuk a nemes alapító *Festetics György*
gróf arczképét, méltó utódjának *Festetics Tasziló*
gróf-nak arczképével együtt, a ki újabban is
oly szép adománnyal tette nevét emlékeze-
tessé a tanintézet új épületének létesítése körül.
Mindkét férfiú élettrajzát közöltük már lapunk-
ban s így most még csak azt említhetjük meg, hogy
Festetics Tasziló gróf az ezredévi díszmenetben
is részt vett, hol anyai fény és pompa közt is

egyik legkiválóbb alak volt. Ek-
kor fölvevett képét is bemutatjuk
ezúttal olvasóinknak.

A keszthelyi kegyeletos ünne-
pély egyik megkapó mozzanatát
ábrázolja az a képünk, mely az
egykori és mostani hallgatóságá-
nak az intézet régi épületétől való
elbúcsúzását tünteti fel. Fájó ér-
zés fogta el a sziveket, midőn
Sparzám Pál tanár érzékeny bú-
csút mondott az öreg tisztes épü-
letnek, melyhez annyi kedves em-
lék fűződik! De az ünnepély
további lefolyása vidámsággal, a
jövő reményével töltötte el a
részvevőket, miután az új, di-
szes épületbe vonultak, hol *Da-
rányi Ignác* földmívelésügyi mi-
niszter jelenlétében *dr. Csandý*

GRÓF FESTETICS GYÖRGY.

GRÓF FESTETICS TASZILÓ.

bizományi birtokhoz, továbbá a magyar ki-
rályi gazdasági tanintézet gazdaságához tar-
tozó földek veszik körül. Ezeket túl éjszak-
ról s észak-keletről emelkednek a Bakony-
csoport végső kiágazásai, melyek felső részeit
lombos erdők, szelidebb lankáit pedig csupa
szőlőskertek koszorúzzák, a melyekben zamatos
boron és gyümölcsön kívül a szelidgesztenye és
a füge is évről-évre bőven terem. A keszthelyi
piacon árult gesztenye, füge mind helyi ter-
mék. A város határának déli részében — s rész-
ben azon túl is — terül el a «Kis-Balaton»-nak
nevezett terjedelmes rétség, óriási víztükrökkel,
nád-, gyékény- és káka-erdőkkel, a melyet a
vízimadarak ezrei népesítenek, s a mely a ha-
zánkban már igen megritkult nemes kócsagnak
még ma is kedves tartózkodó helye.

A város határában található kő- és bronz-
kori tárgyak kétségtelen bizonyítékai annak,

Keszthely városából is bemu-
tatunk egy részletet, a fűtőházat,
melynek végében ott látszik a
pompa *Festetics-kastély*.
Keszthely a Balaton délnyugati
végénél, mintegy 20—25 méterrel
a víz színe fölé emelkedett föld-
háton fekszik. A várost a víztől
egy terjedelmes nyilvános park
választja el, a melyen át négyes
fasor vezet a város balatoni für-
dőtelepéhez. Keszthely városát
jórésztben a *Festetics-féle* hit-